

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE BESTUURSHERVORMING IN HET BUITENLAND

Tijdens de vergadering van de Senaat van 10 maart 1959 sprak de Heer Lilar, Minister belast met het ondervoorzitterschap van de Kabinetsraad, een rede uit waarin hij wees op de noodzaak en het dringend karakter van de bestuurs hervorming in België. Tevens schetste hij in brede trekken de verschillende maatregelen die, naar zijn mening, de arbeidsmethodes van het bestuursapparaat kunnen verbeteren, de aanwerving van rijkspersoneel eenvoudiger en doeltreffender maken en de organisatie van de diensten zelf verbeteren (1).

Opvallend is dat het vraagstuk van de bestuurs hervorming in West-Europa aan de orde is. Met name in Frankrijk zijn de jongste jaren verschillende studiën aan het probleem gewijd en heeft men een aantal commissies opdracht gegeven plannen met het oog op de bestuurs hervorming uit te werken. Wegens de financiële moeilijkheden echter waarmede de Franse staat te kampen had, heeft het vraagstuk van de bestuurs hervorming vaak gekoppeld aan het vraagstuk van de sanering der overheidsfinanciën. Als jongste en voornaamste commissie mag hier worden genoemd, deze ingesteld op 30 september 1958 door de Heer Antoine Pinay, toenmalig Minister van Financiën en van Economische Zaken. Deze Commissie, die bestond uit hoge ambtenaren en vooraanstaande bedrijfsleiders, heeft einde 1958 haar verslag neergelegd getiteld : « Rapport sur la situation financière présenté à monsieur le ministre des finances et des affaires économiques en exécution de sa décision du 30 septembre 1958 ». (2)

Dit verslag wijdt een hoofdstuk aan hetgeen de auteurs noemen « Principes d'une stratégie d'assainissement », waarin zij een aantal overwegingen betreffende de bestuurs hervorming naar voren brengen.

In de geest van de Commissie, die wij gemakshalve *Commissie Pinay* zullen noemen, moet de bestuurs hervorming drie oogmerken nastreven : de uitgaven verminderen; het bestuursapparaat doelmatiger maken en sneller doen werken; de betrekkingen met de geadministreerden vereenvoudigen.

Ook legt de Commissie de nadruk op het feit dat uit de mislukking van vroegere poringen op dat stuk bepaalde aanwijzingen kunnen worden afgeleid. Het komt de Commissie onder meer voor dat begrotingsmiddelen alleen niet volstaan om een politiek van vermindering der uitgaven te vervolgen. In de meeste

gevallen inderdaad moeten begrotingsramingen rekening houden met de uitgaven die door de organisatie van de diensten zijn veroorzaakt en met de feitelijke structuur van het bestuursapparaat, zonder dat daarin op financieel gebied wijzigingen kunnen worden aangebracht. Onmiddellijke vermindering der uitgaven moet dan ook van een bestuurs hervorming niet worden verwacht. De bestuurs hervorming veronderstelt een vastberaden en consequente politiek op lange termijn vooraleer de bezuiniging vruchten kan opleveren.

De Commissie stelt drie soorten maatregelen voorop:

1° De structuur van de centrale besturen moet worden herzien. Hun bevoegdheden lopen thans te vaak door elkaar, zodat te veel tijd verloopt vooraleer het bevoegd orgaan uiteindelijk de beslissing neemt. De bevoegdheid van elke dienst, van elke directie-generaal en elk departement moet opnieuw worden afgebakend. Overbodige diensten kunnen worden afgeschaft, hetgeen belangrijke besparingen moet toelaten;

2° De sinds de 19e eeuw praktisch ongewijzigd gebleven territoriale indeling van het grondgebied houdt geen rekening met economische en sociale factoren. De verschillen qua territoriale indeling tussen de bestuurlijke, rechterlijke en militaire gebieden is een bron van verwarring voor het publiek;

3° Ten slotte moeten deze algemene hervormingsmaatregelen in elk bestuur gepaard gaan met een nauwkeurige herziening van elk onderdeel van de werking van het betrokken bestuur, ten einde systematisch alle nutteloze formaliteiten weg te werken en alle mogelijke vereenvoudigingen in te voeren.

Met het oog op de verwezenlijking van dit programma oordeelt de Commissie dat de eerste twee soorten van hervormingen zouden worden verwezenlijkt door beslissingen op regeringsvlak. Voor de verwezenlijkingen van de hervormingen onder 3 geeft de commissie in overweging een organisatiebureau in elk departement in te stellen. Bedoeld bureau zou een beroep mogen doen op specialisten uit de privé-sector en het advies inwinnen van alle ter zake kundige ambtenaren. Ten slotte zou gans het programma onder controle staan van een lid van de regering.

Deze voorstellen liggen geheel in de lijn van de naoorlogse evolutie van de bestuurs hervorming in Frankrijk. Ongemeen belangrijk in dit verband zijn de twee decreten die de Franse regering de 22e april 1953

heeft uitgevaardigd op voorstel van *Edouard Bonnefous*, Minister belast met de Bestuurs hervorming. ⁽³⁾ Deze decreten die slechts een begin van uitvoering hebben gekregen, zijn niettemin belangrijk omdat ze voor de eerste maal een praktisch schema uitwerken binnen hetwelk de maatregelen inzake bestuurs hervorming zullen worden genomen. Het eerste decreet heet: « *Decret relatif à l'établissement d'un inventaire de l'administration française*; het tweede: « *Decret relatif au coût et au rendement des services publics* ».

Het eerste decreet, dat werd aangevuld door een omzendbrief van 3 juni 1953 van Minister *Bonnefous* aan alle Ministers en Staatssecretarissen, bepaalt dat de Minister belast met de bestuurs hervorming in samenwerking met de betrokken Ministers een inventaris van het Franse bestuur zal opmaken. Deze inventaris moet de taak en de structuur omschrijven van elke openbare dienst en van elke openbare instelling die met een bestuursopdracht is belast. Departementele en gemeentelijke besturen en openbare instellingen met industrieel of commercieel karakter worden dus uitgesloten. De inventaris zal worden opgemaakt per dienst en zal noodzakelijk bevatten: 1° de opsomming van de verschillende taken van de dienst; 2° de omschrijving van de middelen waarover de dienst beschikt om deze taken te vervullen. Belangrijk is dat elke dienst bij het opgeven van zijn taak nauwkeurig moet verwijzen naar alle wetten en besluiten die deze taak betreffen, een overzicht moet geven van de organen van de dienst en van de tewerkgestelde ambtenaren in de centrale diensten en in de buitendiensten, met opgave van hun weddetoestand. Nauwkeurig opgemaakte formulieren werden door de Franse regering aan alle besturen gezonden, ten einde op rationele wijze te werk te gaan.

Een tweede besluit van 22 april 1953 betreft de kosten en het rendement der openbare diensten. Het doel van dit decreet is de ambtenaren te verplichten een kostprijs per dienst op te maken zodat een overzicht voor gans het bestuur wordt verkregen. Evenmin als in de meeste West-Europese landen, had men in Frankrijk op rationele wijze de kostprijs van de verschillende bestuurstaken berekend. Om het werk van het bestuur op dit gebied te vergemakkelijken schreef het decreet voor dat men bij de berekening, in de mate van het mogelijke, de indeling van de begrotingskredieten zou volgen. Ten einde een zo volledig mogelijk beeld op te hangen van de financiële terugslag van alle bestuursactiviteiten moet voor elke dienst rekening worden gehouden met de goederen welke de Staat ter beschikking van de betrokken diensten stelde en met het materiaal dat in gebruik was. Elke dienst moest aan de Minister van Financiën een bescheid doen toekomen waarin aan de ene kant vermeld stond het totaal bedrag van de door de dienst opgeslorpte kredieten en aan de andere kant de maatregelen die waren genomen om de kostprijs te verminderen.

In de geest van de voorstanders van de hervorming moest een dergelijke werkwijze drie soorten inlichtingen opleveren:

1° Als eenmaal de totale kostprijs van elke dienst gekend is, weet de Minister, het parlementslid of om het even welke belastingplichtige wat een bepaalde taak van het bestuur aan de schatkist kost;

2° Het wordt mogelijk de financieringskosten van elke dienst en van elke individuele handeling te bepalen;

3° De diensten kunnen onderling worden vergeleken ten einde mogelijke misstanden op te sporen en te verhelpen.

Opdat de uitvoering van het hervormingsplan van nabij zou worden gevolgd en de regering op de hoogte zou blijven van het verloop ervan werd door decreet van 5 mei 1953 het « *Comité exécutif de la réforme administrative* » ingesteld. Dit comité, voorgezeten door de Voorzitter van de Ministerraad, of door de Minister belast met de bestuurs hervorming telde vier leden, gekozen uit vooraanstaande hoge ambtenaren.

Dit grootscheeps en zeer belangwekkende hervormingsplan werd in zijn uitvoering gestuit door de val van de regering in juni 1953. Niettemin hebben de hierboven geschetste ideeën in Frankrijk opnieuw een voor de bestuurs hervorming gunstig klimaat geschapen. Tijdens de volgende jaren hebben de elkaar opvolgende ministers, die met de bestuurs hervorming waren belast, fragmentaire verbeteringen in het bestuursapparaat aangebracht. Naar het Engels voorbeeld werden in vele diensten bureaus ingesteld die voor de verbetering van de werkmethode en de reorganisatie van de diensten instonden. Tevens werd door decreet van 26 juli 1955 bij het Voorzitterschap van de Ministerraad een « *Conseil supérieur de la réforme administrative* » ingesteld, onder het Voorzitterschap van de Staatssecretaris belast met het Openbaar ambt. Zoals dikwijls in het verleden het geval was, is ook dit initiatief zonder gevolg gebleven wegens de te snel wisselende regeringskansen in Frankrijk. Echter zijn de belangstelling voor de rationalisatie van de bestuursdiensten en de verbetering van hun werkmethode, alsook het streven naar vermindering der bestuursuitgaven krachtig blijven nawerken.

Zoals wij in het begin van dit artikel schreven schijnt er opnieuw schot te komen in de reorganisatie van het Franse bestuur. Daarom achten wij het nuttig even stil te staan bij de organen, die thans met de bestuurs hervorming zijn belast. In dit verband moge in de eerste plaats worden vermeld de « *Direction de la Fonction Publique* », die krachtens art. 17 der wet van 19 oktober 1946, houdende algemeen statuut der ambtenaren, onder de ambtsbevoegdheid van de Voorzitter van de Ministerraad is geplaatst en dat onder meer tot doel heeft, op permanente wijze, in samenwerking met de Ministers, de bestuursdiensten te reorganiseren en hun werkmethode te herzien. Daarnaast bestudeert het « *Comité Central d'Enquête sur le Coût et le Rendement des Services Publics* » de omstandigheden waaronder de verschillende besturen werken en heeft het talrijke voorstellen gedaan met het oog op de verbetering daarvan. In het « *Commissariat Général à la Productivité* » werd een afdeling ingesteld, die zich hoofdzakelijk wijdt aan de studie van de verhoging van de produktiviteit in de Openbare Diensten. Dat Commissariaat richt ook studiecyclussen in om de beroepsbekwaamheid van de ambtenaren te verhogen.

Van overwegend belang is ten slotte dat in vele diensten, naar het Engelse voorbeeld, organisatiebureaus werden ingesteld. Deze bureaus, kortweg « *Bureaux OM* » genoemd, hebben als opdracht alle taken die een bepaalde bestuurs eenheid vervult in bijzonderheden te bestuderen en nauwgezet te onderzoeken. Aan de hand van normalisatiemaatregelen stellen ze de tijd en de bekwaamheid vast vereist voor een bepaalde bestuurshandeling en bepalen ook hoe bestuursdocumenten worden opgemaakt. Normaal hangt elk bureau OM rechtstreeks af van het hoofd van het betrokken bestuur.

Het bestaan van een dergelijk bureau op het hoogste vlak doet geen afbreuk aan het bestaan van onder-

geschikte bureaus bij elke dienst. Bureaus OM bestaan in Frankrijk o.m. in de volgende besturen :

Ministère de l'Intérieur; Ministère de l'Agriculture; Ministère des Anciens Combattants; Ministère de la Défense nationale : Guerre; Ministère de la Défense nationale : Air; Ministère des P.T.T.; Etat-major de l'armée; Direction des Douanes; Société d'Exploitation industrielle des Tabacs; Direction de la Sécurité sociale; Préfecture de la Seine; Préfecture de Police; Banque de France; Société nationale des Chemins de fer français; Caisse des Dépôts et Consignations; Compagnie Air-France; Aéroport de Paris.

Bij wijze van voorbeeld van wat zulk een organisatiebureau kan bereiken in een dienst, waarvan de organisatie nooit volledig was herzien, kan worden gewezen op het werk van het organisatiebureau van de S.N.C.F., waar in één filiale, 600 bescheiden op 1650 werden afgeschaft terwijl 30 % kon worden bezuinigd op arbeidskrachten en 40 % op het papier.

Ook in Engeland heeft de tweede wereldoorlog, zoals trouwens het geval was tijdens de periode na 1918, de publieke belangstelling voor de hervorming van het centraal bestuur, de « Civil Service » in aanzienlijke mate doen toenemen.

Om zich een duidelijk beeld te vormen van de wijze waarop het vraagstuk van de bestuurshervorming in Groot-Brittannië werd aangepakt dient men de uitzonderlijke positie voor ogen te houden die het bestuur van de Treasury in Engeland inneemt. Dit bestuur omvat de diensten die in België belast zijn met de begroting, de Thesaurie en alle problemen betreffende het openbaar ambt. De minister die aan het hoofd staat van de Treasury moet alle benoemingen van ambtenaren mede ondertekenen en staat in voor alle vraagstukken betreffende het statuut van het Engels rijkspersoneel. Men kan dus gerust verklaren dat de Treasury in Groot-Brittannië o.m. de rol vervult die de dienst van Algemeen Bestuur in België waarneemt.

Opmerkelijk is, dat na de eerste wereldoorlog, de verschillende diensten die de « Civil Service » uitmaken en die thans nagenoeg 600.000 ambtenaren tellen, hoofdzakelijk onder de invloed van de bestuurspolitiek van de Treasury gaandeweg als één omvangrijk korps werden aangezien, waarvan de leden aan dezelfde regelen dienden te worden onderworpen en door hetzelfde statuut moesten worden beheerst. Reeds op 22 juli 1920 heeft een koninklijk besluit, dat op 21 november 1950 werd aangepast, aan de Treasury de macht gegeven « to make regulations for controlling the conduct of Her Majesty's Civil Establishments, and providing for the classification, remuneration and other conditions of service of all persons employed therein, whether permanently or temporarily. » (4).

Talrijke controversen in pers, geschriften en overheidsconferenties hebben in de naoorlogse periode tot drie belangrijke verwezenlijkingen ter zake van de bestuurshervorming in Engeland geleid.

Ingaande op de besluiten van het « Assheton Committee on the Training of Civil Servants » werd in 1944 in de schoot van de Treasury een afdeling ingesteld, speciaal belast met de supervisie over de beroepsopleiding van de rijksambtenaren na hun aanwerving. Op hetzelfde tijdstip werden in alle departementen speciaal daartoe aangestelde ambtenaren met de beroepsopleiding belast.

Het tweede novum was het gevolg van de instelling in 1942 van een beperkt ministerieel comité belast met het permanent toezicht over verdeling, inrichting en werkwijze van de bestuursdiensten. Dit comité werd

ingesteld ingevolge de verschijning in 1942 van een verslag door het « Select Committee on National Expenditure » betreffende de organisatie en de controle over het bestuur. Voormeld interministerieel comité, dat herhaaldelijk vergaderde van 1942 tot 1946 kwam ten slotte tot het besluit dat ook het bestuur van de Treasury met deze taak zou worden belast. In aansluiting hierop werd bij dat bestuur in 1946 een nieuwe dienst ingesteld belast met de studie van alle belangrijke vraagstukken in verband met bestuursaangelegenheden. Deze nieuwe dienst werd geheten : « Machinery of Government Branch ». (5).

Het derde en meest belangrijke verschijnsel waarover wij het hierboven reeds hadden in verband met de bestuurshervorming in Frankrijk en dat van overwegende betekenis gebleken is voor de verbetering en rationalisering van het Engelse bestuursapparaat, is het ontstaan en de spoedige uitbreiding van de bureaus voor « Organisation and Methods » gedurende de tweede wereldoorlog.

Het ontstaan van deze bureaus is hierdoor te verklaren dat van 1919 af bijzondere ambtenaren door de toenmalige Regering in de meeste diensten werden afgevaardigd om er de noodzakelijke reorganisatie na de vijandelikheden te bespoedigen. Gaandeweg echter verkreeg dit systeem steeds meer belang met het gevolg dat enkele tientallen ambtenaren tussen 1919 en 1942 uitgroeiden tot permanente organisatiebureaus in alle departementen. Thans ressorteren deze bureaus rechtstreeks onder de OM Division van de Treasury. Ze bestaan doorgaans uit een tiental ambtenaren per dienst, van wie een deel afgevaardigd zijn door de Treasury en de anderen aangewezen door het betrokken bestuur. Op te merken valt dat een dergelijke opdracht voor al die ambtenaren tijdelijk is, zodat vermeden wordt dat administratieve sleur in deze diensten binnendringt. Elk bureau OM ressorteert rechtstreeks, hetzij onder de secretaris-generaal van het departement, hetzij onder het hoofd van het betrokken bestuur. Het bureau heeft geen rechtstreekse bevoegdheid ten aanzien van het te hervormen bestuur. Het is alleen belast met het opmaken van een verslag en het doen van de nodige voorstellen met het oog op de reorganisatie van de diensten. De OM Division zelf van de Treasury bestaat thans uit een zestigtal ambtenaren, allen deskundigen in zake organisatie van bestuursdiensten. (6).

Ten behoeve van alle specialisten inzake bestuursorganisatie en inzonderheid voor de ambtenaren die in de OMsectie zijn ingedeeld heeft de Treasury in 1954 een klein boekje laten verschijnen, *The Practice of O & M*, opdat in alle diensten de reorganisatie en de verbetering van de methodes op dezelfde wijze kunne worden doorgezet. Die handleiding is de vrucht van een jarenlange praktische ervaring en is opgesteld door vooraanstaande Britse deskundigen inzake bestuursorganisatie (7). Na een korte inleiding betreffende doel en belang van de rationele organisatie der openbare instellingen wordt de psychologische wijze voorgeschreven waarop een ambtenaar, die met het opmaken van een verslag betreffende de organisatie van een bepaalde dienst is belast, zijn taak moet beginnen. Verder worden de verschillende delen van het reorganisatieproces in bijzonderheden uiteengezet. Ook bevat het boek een opsomming van de voornaamste type-vragen die de onderzoekende ambtenaren in de loop van hun taak zullen dienen te stellen; deze vragen zijn ingedeeld volgens de fasen van het onderzoek.

De twee buitenlandse experimenten op het gebied van de bestuurshervorming die we hierboven hebben

besproken, verschillen geheel in methode en werkwijze, ook al is de opzet in beide gevallen dezelfde.

Herhaaldelijk werd in talrijke buitenlandse publicaties het succes onderstreept waarmee de OM-bureaus in Groot-Brittannië de taak van reorganisatie der diensten en verbetering der arbeidsmethodes tot een goed einde hebben gebracht. Dergelijk resultaat werd in geen enkele West-Europese staat geëvenaard. Daartegenover staat het feit dat men in Frankrijk even gevorderd is als in België op het gebied van de bestuursvorming, t.t.z. dat men nergens staat. Uit dit alles moge dan ook een gepaste les voor ons land worden getrokken.

De bestuursvorming is een onderneming die noodzakelijk over verschillende jaren loopt en niet zonder veel doorzettingsvermogen en voortdurende inspanning tot een goed einde kan worden gebracht. Het recente verleden heeft bewezen dat geen heil kan worden verwacht van commissies. Doorgaans zijn hun leden, die verschillende sociale groeperingen of politieke strekkingen vertegenwoordigen, het zelden onder elkaar eens, zodat het lijvig boekdeel, dat na talrijke vergaderingen het licht ziet, veelal alleen de diagnose van de kwalen stelt zonder de passende middelen tot verbetering van de aangeklaagde toestanden aan te geven. We zijn dan ook van mening dat we ons in België veeleer naar het Engelse voorbeeld moeten richten. Evenals in de meeste Europese staten heeft het probleem van de gestuursvorming ook hier te lande een tweeledig aspect: vereenvoudiging en versoepeling van de talloze teksten die thans het statuut van het rijkspersoneel uitmaken enerzijds en de hergroepering van de bestuursdiensten met vereenvoudiging der bestuursformaliteiten anderzijds.

Wat het statuut betreft werd de diagnose op duidelijke wijze gesteld in het verslag dat de laatste naoorlogse studiegroep voor de hervorming van de rijksbesturen, onder het voorzitterschap van Oud-Minister Max-Leo Gerard, op 9 april 1954 heeft neergelegd en waarin we lezen: (8)

«In zijn overvloedige en tevens onduidelijke vorm is het statuut moeilijk toe te passen. Men vindt er het bewijs van in de menigvuldige vragen, gesteld door de diensten aan het Algemeen Bestuur en tevens in de menigvuldige verhalen ingedragen bij de bevoegde rechtsmachten. Men kan zich eveneens de tijd en de inspanningen indenken besteed door te vele ambtenaren, om in de gebrekkige reglementen een reden te zoeken om eigen particulier belang te laten gelden.»

«De Commissie had gewenst dat tenminste een poging zou aangewend worden tot een textuele codificering der duizenden teksten die bijdragen tot het vormen van het statuut. Indien een dergelijke codificering eerstdaags het daglicht ziet zal men kunnen vaststellen dat zij de vrucht is van een persoonlijke onderneming, vreemd aan de administratie.»

«Deze laatste schijnt te aarzelen een werk te ondernemen dat de voortdurende vermenigvuldiging der teksten noodzakelijkerwijze onafgewerkt zal laten.»

Het is eveneens van belang in dit verband te wijzen op de noodzaak aan de parastatale instellingen een gezamenlijk statuut te geven, ten einde de heersende misbruiken tegen te gaan die op dit ogenblik mogelijk zijn omdat de meeste organieke wetteksten zo onduidelijk of tegenstrijdig zijn. In de mate van het mogelijke zullen deze statuten van dezelfde grondbeginnselen als het statuut van het rijkspersoneel moeten uitgaan. Gans deze taak van hervorming van de rechtspositie zowel van rijkspersoneel als van het personeel van parastatale instellingen kan gevoeglijk aan de Dienst van Algemeen Bestuur worden opgedragen.

Evenals in Engeland beschikt de Belgische regering in de Dienst van Algemeen Bestuur over een staf van deskundigen, die uitgebouwd en aangepast, berekend moet zijn voor zijn taak. Geplaatst onder de rechtstreekse bevoegdheid van de Eerste-Minister zou hij zijn krachten in hoofdzaak moeten wijden aan de taak van hervorming van de overheidsdiensten, veeleer dan aan het oplossen van de talloze onbelangrijke personeelsaangelegenheden die door de verschillende ministers thans aan het advies van de Eerste-Minister worden onderworpen. De recente publicatie van verschillende studies over de hervorming van het statuut moet de Dienst van Algemeen Bestuur in staat stellen vrij spoedig voorstellen aan de regering te doen met het oog op de vereenvoudiging, de eenmaking en de verbetering van de menigvuldige teksten die thans het statuut van de overheidsdiensten beheersen (9). In zijn voor de Senaat op 10 maart 1950 uitgesproken rede heeft de minister-onder-voorzitter van de Kabinet-raad reeds enkele van de voornaamste punten aangesneden, die sedert geruime tijd door de diensten van de Eerste-Minister werden voorbereid en die zeer spoedig kunnen worden uitgewerkt, ten einde aan enkele der voornaamste tekortkomingen van het statuut van 1937 te verhelpen. (10).

Wat het probleem van de reorganisatie van de diensten zelf betreft menen we dat hier het Engels voorbeeld over de ganse lijn dient te worden gevolgd. Al de inspanningen van het centraal bestuur zullen onvoldoende blijken indien men er niet toe overgaat naar het Engelse voorbeeld, kleine kernen van uitgekozen ambtenaren bij de overheidsdiensten uit te stellen, ten einde hun reorganisatie te bestuderen en hun efficiency te verhogen. Wat de samenstelling van dergelijke Ombureaus in het Belgisch bestuur betreft, zijn wij van mening dat hiervoor in hoofdzaak een beroep zou moeten worden gedaan op ambtenaren van drie diensten: de Dienst van Algemeen Bestuur, het Vast Wervingssecretariaat en de Inspectie van Financiën. De centralisatie van de gegevens en het uitwerken van de richtlijnen zou vanzelfsprekend overgelaten worden aan de Dienst van Algemeen Bestuur. In elk zogenaamd Ombureau zouden een paar ambtenaren van het betrokken bestuur zitting hebben; ze zouden echter in elk geval in de minderheid blijven, op gevaar af alle hervormingsplannen vooraf tot mislukking te doemen. Het is een ijdele illusie te geloven dat een ambtenaar — zelfs indien hij de rang bekleedt van secretaris-generaal — uit eigen beweging zal voorstellen de structuur van de diensten waarmee hij sedert jaren vertrouwd is te wijzigen, of het aantal van de onder zijn bevelen werkende personeelsleden te verminderen. (11).

Niettemin durven we gerust verklaren dat het Belgische bestuursapparaat in zijn geheel genomen niet slechter is dat van onze buurlanden. De Belgische ambtenaren zijn evenmin minder bekwaam dan hun vreemde collega's. Men vergete echter niet dat de wereld op economisch, sociaal en politiek gebied zo snel evolueert, dat het bestuursapparaat dringend aan de noden van de nieuwe tijden dient te worden aangepast op gevaar af in zijn taak te kort te schieten.

In dit verband dient het belang van de beroepsopleiding van de ambtenaren te worden onderstreept. We waarschuwen hier eveneens voor navolging van het Franse voorbeeld. We menen inderdaad dat de bovengenoemde taak op behoorlijke wijze kan worden waargenomen door de vier Belgische universiteiten en door de bestaande hogere instituten. We menen echter dat het onontbeerlijk is de structuur van deze hogere instituten te wijzigen om ze te doen afhangen van de

universiteiten, opdat de kwaliteit van hun onderricht op deze wijze zou worden verzekerd.

Nieuwe tijden eisen nieuwe werkmethodes. Het centraal bestuur behoort toe te zien dat de standing van de bestuursdiensten gelijke tred houdt met de wetenschappelijke, sociale en economische evolutie van het land.

*Robert SENELLE,
Docent aan de Rijksuniversiteit
te Gent.*

- (1) Parl. Handel. - Zitting 10 maart 1959 - nr 26.
- (2) Paris - Imprimerie Nationale - 1958.
- (3) Edouard Bonnefous - La Réforme Administrative - Presses Universitaires de France - 1958.
- (4) W.J.M. Mackenzie en J.W. Grove - Central Administration in Britain - Longmans, Green and Co - London - 1957.
- (5) Zie dienaangaande: The Machinery of Government - in Public Administration - 1946.
- (6) The Organization of British Central Government 1914-

1956 - A Survey by a Study group of the Royal Institute of Public Administration - George Allen & Unwin LTD - 1957.
(7) Her Majesty's Stationery Office - London - April 1955.
(8) Belgisch Staatsblad van 21 oktober 1954 - blz. 7434.
(9) Zie inzonderheid:

J.B. Cuyvers - Statuts Administratifs du Personnel des Ministères - La Charte - 1959.

Jules Debouverie - Recueil des Dispositions Légales et Réglementaires constituant le Statut des Agents de l'Etat annotées d'après la jurisprudence du Conseil d'Etat - Les Editions du Statut - 1957.

Jean Sarot - Trois ans de Jurisprudence Administrative. Répertoire des Arrêts et Avis du Conseil d'Etat de Belgique - 1949-1951 - Dioncne - 1952.

(10) O.i. zijn onmiddellijk nodig:

a) inkorting van de stage met organisatie van een degelijk beroepsonderricht, dat thans haast onbestaande is;

b) vereenvoudiging van het signalement;

c) wijziging van de wervingsmethodes: inkorting van de termijnen nodig voor de examens en grondige herziening van de examenstof;

d) vastlegging van de graad van aansprakelijkheid van rijksambtenaren bij de uitoefening van hun ambt.

(11) Zie dienaangaande: Prof. Parkinson - Parkinson's Law or The Pursuit of Progress - John Murray - London.

Kapitalisatiecoëfficiënten bij de berekening van de waarde van renten, verschuldigd aan de slachtoffers van ongevallen

Wanneer een ongeval, waaraan het slachtoffer geen schuld heeft, een aanzienlijke corporele schade veroorzaakt, bestaat de vergoeding in principe in het toekennen van een rente, gelijk aan het gedeelte van het loon waarvan het slachtoffer ten gevolge van het ongeval beroofd zal zijn. Indien het slachtoffer overlijdt, zal zijn weduwe recht hebben op het gedeelte van het loon dat niet opgeslorpt werd door het persoonlijk onderhoud van haar overleden echtgenoot. Doorgaans kennen de rechtbanken echter een kapitaal toe, waarvan het bedrag gelijk is aan de waarde van de te vestigen rente (1); hierbij wordt rekening gehouden met het bedrag van het jaarlijks verlies aan inkomsten, met de duur van de rente (2) en met een bepaalde rentevoet (3). Indien het slachtoffer zijn kapitaal tegen de vastgestelde rentevoet plaatst, zal het ieder jaar de som ontvangen waarop het recht heeft, en dit tot het einde van zijn vermoedelijk leven; ieder jaar zal het de jaarlijkse interest ontvangen, en een deel van het kapitaal, zodat het laatste jaar interest en kapitaal volledig opgeslorpt zijn (4).

Het kapitalisatiecoëfficiënt, d.i. de vastgestelde interest, waarvan de waarde van het te ontvangen kapitaal afhangt, wordt door de rechtbanken bepaald rekening houdend met het normaal rendement van beleggingen. Hoe hoger dit coëfficiënt, hoe lager het te ontvangen kapitaal. Zo is de contante waarde van een rente van 1 fr. gedurende 30 jaar: met rentevoet 3,50 % : 18, 3920; met rentevoet 4 % : 17, 2920; met rentevoet 4,50 % : 16, 2889; met rentevoet 5 % : 15, 3725 (5).

Het is onze bedoeling enkele aanwijzingen te geven nopens de kapitalisatiecoëfficiënten tijdens de laatste jaren door de rechtspraak aangenomen (gewoonlijk worden de coëfficiënten 4 % of 4,5 % toegepast) en de redenen van de keuze gedaan door de rechtscollages uiteen te zetten.

Praktisch belang van het kapitalisatiecoëfficiënt.

Allereerst moet gewezen worden op het feit dat in de gevallen die gewoonlijk door de rechtbanken worden beslecht, de keuze van het kapitalisatiecoëfficiënt, tengevolge van het gering verschil tussen de toegepaste percentages (4 % of 4,50 %), op het bedrag van het

toegekend kapitaal slechts een relatief minieme invloed uitoefent, wat dan ook uitlegt dat de uitspraken in dit verband doorgaans weinig of niet gemotiveerd zijn.

Factoren die de keuze van het kapitalisatiecoëfficiënt bepalen.

Bij de keuze van het kapitalisatiecoëfficiënt moet rekening gehouden worden met het normaal gemiddeld rendement van de geldbeleggingen (6). Vanzelfsprekend is er geen sprake van, hier aan te duiden hoe dit rendement berekend wordt; dit kan slechts door gecompliceerde berekeningen geschieden (7) en wordt dan ook aan specialisten overgelaten. Wij zullen enkel aanduiden welke elementen de rechtbanken in acht nemen.

a) het voornaamste element is het rendement van beleggingen rekening houdend met de *economische omstandigheden*. Voor de gevallen waarin de gerechtelijke uitspraken de keuze van het kapitalisatiepercentage motiveren, geschiedt dit doorgaans met verwijzing naar het gemiddeld rendement der Belgische Staatsfondsen (8). Deze wijze van berekenen is het die ook door de H. Baptist wordt voorgedragen (9). Hoewel de rechtbanken zich niet stipt houden aan dit rendement, doch integendeel, zoals hierna gezegd, de invloed der tijdelijke schommelingen trachten uit te schakelen, lijkt het interessant voor de laatste drie jaren het rendement der Belgisch Staatsleningen (5 tot 20 jaar) te vermelden (10) : — jaar 1956 : januari 4,63; februari : 4,63; maart : 4,60; april : 4,56; mei : 4,54; juni : 4,54; juli : 4,58; augustus : 4,60; september : 4,66; oktober : 4,85; november : 4,95; december : 5,06 (11); — jaar 1957 : januari : 5,54; februari : 5,41; maart : 5,30; april : 5,62; mei : 5,66; juni : 5,80; juli : 5,82; augustus : 6,41; september : 6,44; oktober : 6,47; november : 6,85; december : 6,53 (12); — jaar 1958 : januari : 6,33; februari : 6,06; maart : 5,64; april : 5,75; mei : 5,73; juni : 5,29; juli : 5,06; augustus : 5,02; september : 5,18; oktober : 5,04; november : 4,98; december : 4,85 (13). Hieruit blijkt aan welke schommelingen de economische coëfficiënten onderhevig zijn.

b) Naast de economische omstandigheden, voornaamste element tot bepaling van het coëfficiënt, speelt nog een ander element een rol, nl. de duur

van de rente, afhankelijk van de leeftijd van het slachtoffer. Indien zijn vermoedelijke levensduur zeer kort is, kan rekening gehouden worden met een coëfficiënt dat overeenstemt met het actueel rendement. Hoe jonger het slachtoffer, hoe meer zal moeten gestreefd worden naar gebruik van een gemiddelde, toepasselijk op een lange periode (14). Door de rechtbanken wordt dan ook rekening gehouden met de onzekerheid der beleggingen op lange termijn (15), zodat het kapitalisatiecoëfficiënt normaal wat lager is dan het gemiddeld rendement der staatsfondsen, of ten minste zodat bij stijging van dit laatste het kapitalisatiecoëfficiënt niet onmiddellijk verhoogd wordt (16).

Coëfficiënten, door de rechtspraak toegepast.

Vóór 1935 paste de rechtspraak coëfficiënten van 6 % (17) tot 5 % (18) toe, na 1935, ten gevolge van de economische crisis en onder de invloed van de conversie der renten, gewoonlijk van 4,5 % (19). Men vindt nochtans enkele geïsoleerde uitspraken die hetzij tegen 5 % (20) hetzij tegen 4 % of zelfs 3,5 % kapitaliseren (21). Tijdens en na de oorlog werd gewoonlijk 4 % en 4,5 % toegepast; in enkele uitspraken vindt men 3,5 % (22).

Daar onderhavig artikel voornamelijk de uitspraken, in 1956, 1957 en 1958 gewezen, tot voorwerp heeft, worden deze hierna aangeduid (23) :

Kapitaliseren tegen 4 %.

Corr. Dendermonde, 2 maart 1956, R.G.A.R. 1956, 5735; Corr. Dendermonde, 19 maart 1956, Bull. Ass. 1957, 71, R.G.A.R. 1957, 5856, 5888, 5887; Hof Gent, 21 maart 1956, R.G.A.R. 1956, 5790; Hof Gent, 29 oktober 1956, R.G.A.R. 1957, 5960, noot J.F.; Hof Gent, 13 maart 1957, R.G.A.R. 1957, 5983 met noot; Corr. Ieper, 30 januari 1958, R.G.A.R. 1958, 6090; Corr. Dinant, 3 februari 1958, R.G.A.R. 1958, 6128 en 6149, J.T. 1958, 653 en noot Guy Levie; Burg. Rb. Gent, 13 juli 1957, R.W. 1958-59, 1466, bevestigd door Hof Gent, 22 november 1958, R.W. 1958-59, 1460.

Kapitaliseren tegen 4,50 %.

Corr. Antwerpen, 15 februari 1956, R.W. 1955-56, kol. 1776; Hof Brussel, 9 maart 1956, Bull. Ass. 1956, 590; Hof Gent, 4 juni 1956, R.W. 1956-57, kol. 79; Hof Brussel, 29 juni 1956, R.W. 1958-59, kol. 459; Hof Brussel, 5 juli 1956, inzake De Vaderlandse t/Van den Broeck en ctn, aangehaald door Levie, Bull. Ass. 1956, P. 705; Hof Brussel, 17 januari 1957, R.G.A.R. 1957, 5984; Corr. Charleroi, 26 februari 1957, Bull. Ass. 1958, 61, R.G.A.R. 1958, 6021; Corr. Dendermonde, 22 maart 1957, R.G.A.R. 1957, 5973, noot J.F., R.W. 1957-58, kol. 825; Civ. Mons, 11 mei 1957, Bull. Ass. 1958, 293; Corr. Luik, 23 mei 1957, Bull. Ass. 1958, 305, R.G.A.R. 1958, 6212; Corr. Luik, 21 juli 1957, R.G.A.R. 1957, 6005; Hof Luik, 28 november 1957, R.G.A.R. 1958, 6092; Corr. Nivelles, 2 januari 1958, Bull. Ass. 1958, 101; Corr. Charleroi, 3 februari 1958, R.G.A.R. 1958, 6072; Corr. Luik, 6 februari 1958, Bull. Ass. 1958, 115, R.G.A.R. 1958, 6107; Corr. Huy, 5 juni 1958, R.G.A.R. 1958, 6129; Corr. Luik, 18 november 1958, R.G.A.R. 1958, 6236.

Wij hebben geen gevallen gevonden, waarbij tegen 3,5 % of 5 % gekapitaliseerd werd.

Besluit.

Het kapitalisatiecoëfficiënt, zoals de andere elementen der schadeloosstelling, moet vastgesteld worden met inachtneming van alle factoren die het kunnen

beïnvloeden, en in de eerste plaats met de economische omstandigheden. De rechtbanken houden zich echter aan gemiddelden waardoor iedere bruuske schommeling uitgeschakeld wordt. Uit de hierboven aangehaalde voorbeelden blijkt dat de meeste uitspraken, tijdens de laatste drie jaren gepubliceerd, kapitalisatiecoëfficiënten van 4 % en 4,5 % toepassen, met een voorkeur voor het laatste (24).

S. FREDERICQ.

(1) Zie hierover : Algemene Practische Rechtsverzameling, Schade en schadevergoeding, nr. 884.

(2) Over de principes die moeten toegepast worden bij de berekeningen, zie : L. Maingie, Du calcul de l'indemnité de réparation en cas d'atteinte corporelle et de responsabilité civile, Bull. Ass. 1928, 374; J.H. Baptist, Le calcul au service du droit, Bull. Ass. 1941, 249; Guy Lévie, La capitalisation du manque à gagner suite au décès ou à l'atteinte à l'intégrité physique dans le domaine du droit commun, Bull. Ass. 1956, 701, 1957, 14.

(3) Hier moet worden aangestipt dat de H. J. Fonteyn een gans andere methode voorstelt (Le calcul de la survie, R.G.A.R. 1956, 3743 vlg.). Hij zou aan het slachtoffer het kapitaal willen zien toekennen, dat overeenstemt met de aankoopssom, op de rentemarkt, van de te kapitaliseren rente. Dit bedrag is hoger dan het kapitaal dat door de rechtbanken met toepassing van de gewone methode bepaald wordt. Het stelsel van Fonteyn werd verworpen. Over de redenen hier-toe : zie A.P.R., voc. cit., nr 926; Levie, op cit., Bull. Ass. 1956, 711 vlg.

(4) Pirson et De Villé, Traité de la responsabilité civile extracontractuelle, Brussel, 1935, Dl. I, nr 194.

(5) De tabellen waarin de huidige waarde van een rente van fr. 1 gedurende X jaren gevonden kan worden zijn verschenen in : A.P.R., voc. cit., p. 606; Pirson en De Villé, dl. I, p. 452.

(6) J.H. Baptist, op. cit., p. 263.

(7) Baptist, op. cit., p. 262.

(8) Corr. Bergen, 11 februari 1942, R.G.A.R. 1947, 5649; Hof Brussel, 10 juli 1943, R.G.A.R. 1946, 3876; Corr. Oude-naarde, 4 maart 1948, R.G.A.R. 1948, 4343; cfr. A.P.R., v° cit., nr 923. Het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Bergen dd. 11 februari 1942 laat gelden dat het rendement van het voornaamste Belgisch Staatsfonds (4 % perpetueel) een tussenplaats inneemt tussen het rendement in hypotheeken en nijverheidsobligaties enerzijds, in mobiele waarden met schommelend inkomen anderzijds. Inzake hypotheekaire beleggingen was gedurende de jaren 1940-1950 de gewone rentevoet 5 %-5,5 %; in 1950 à 1951 steeg hij tot 6,5 %, om in 1956 weer tot 6 % te dalen. In 1957 steeg hij weer plots, om in september en oktober 7,5 % en meer te bereiken. (bron : verslag van de Raad van Beheer en van het College der Reviseurs van het Centraal Bureau voor Hypotheekair Krediet, aan de Heer. Minister van Financiën voor het jaar 1957, p. 3 en 4; het verslag voor het jaar 1958 is nog niet verschenen).

(9) Op. cit., p. 264, De H. Baptist laat opmerken dat men niet kan steunen op het rendement van de Staatsfondsen van het type « perpetuel » daar de andere beleggingen doorgaans gemiddeld 0,5 % tot 1 % meer rendement geven.

(10) Het rendement van de leningen van steden en parastatale instellingen is wat hoger.

(11) Verslag op de algemene vergadering der aandeelhouders van de Nationale Bank, dd. 5 februari 1957, p. 33.

(12) id., vergadering dd. 24 februari 1958, p. 56.

(13) id., vergadering dd. 23 februari 1959, p. 46.

(14) Pirson en De Villé, op. cit. dl. I, p. 458, voetnoot I; A.P.R., voc. cit., 924.

(15) Gent, 14 juli 1954, R.G.A.R. 1958, 5508 en 5542.

(16) Zo zijn er nog veel uitspraken die in 1957 en begin 1958 bv. tegen 4 % kapitaliseerden, hoewel het rendement tijdens die periode nooit lager was dan 5 %.

(17) Corr. Brussel, 26 november 1930, Bull. Ass., 1931, 425; Corr. Brussel, 29 juni 1932, Bull. Ass. 1932, 770; Pol. Anderlecht, 28 juli 1932, Bull. Ass. 1932, p. 772.

(18) Pol. Fexhe-Slins, 5 augustus 1931, Bull. Ass. 1931, 871; Burg. Rb. Dendermonde, 15 april 1932, Bull. Ass. 1932, 755; Burg. Rb. Brussel, 15 maart 1933, Bull. Ass. 1933, 135; Corr. Doornik, 14 juli 1933, Bull. Ass. 1934, 100; Hof Brussel, 23 dec. 1933, Bull. Ass., 1934, 491; Hof Brussel, 7 februari 1934, Bull. Ass., 1934, 502; Corr. Dinant, 19 dec. 1934, Bull. Ass., 1935, 508; Hof Brussel, 12 jan. 1935, Bull. Ass., 1935, p. 512; Hof Brussel, 10 april 1935, Bull. Ass. 1935, 1124.

(19) Burg. Rb. Antwerpen, 18 januari 1935, Bull. Ass. 1936, p. 440; Burg. Rb. Brussel, 21 april 1937, Bull. Ass. 1937, 366; Hof Luik, 14 juli 1937, Bull. Ass., 1937, 646; Corr. Rb. Brussel, 19 januari 1929, Bull. Ass. 1939, 84; Corr. Rb. Luik, 1 december 1939, Bull. Ass., 1940, 70; Hof Brussel, 24 april 1940, Bull. Ass. 1940, 522.

(20) Hof Luik, 28 mei 1936, Bull. Ass. 1936, 950 en 22 april 1937, Bull. Ass. 1937, 369.

(21) 4 % : Corr. Rb. Charleroi, 14 oktober 1938, Bull. Ass. 1938, p. 628; 3,5 % : Pol. Rb. Luik, 11 oktober 1939, Bull. Ass. 1940, 216.

(22) A.P.R. op cit. nr 925; Guy Levie, Tables de mortalité. L'utilisation rationnelle des tables de mortalité pour la capitalisation du manque à gagner d'une victime d'accident ou de ses ayants-droit, Antwerpen, 1955, p. 43-44.

(23) Het aantal gepubliceerde uitspraken is te gering om precieze gevolgtrekkingen toe te laten. Zij verstreken echter wel aanwijzingen in verband met de algemene evolutie van de rechtspraak.

(24) Zie : Levie, Bull. Ass., 1956, p. 705.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 18 september 1958.

Voorzitter : M. Bareel.

Raadsheer-verslaggever : M. Anciaux Henry de Favaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Gilson de Rouvieux en Pirson.

Onroerende inbeslagneming. — Hoofdelijke schuld van onverdeelde eigenaars. — Toepasselijkheid van art. 2, lid 1, van de wet van 15 augustus 1854, indien alleen een schuldenaar wordt vervolgd, ook ten aanzien van het aan de inbeslagneming voorafgaand bevel.

Artikel 2, lid 1 van de wet van 15 augustus 1854 op de gerechtelijke uitwinning, waarbij in afwijking van het principe dat de schuldeiser de uitwinning van de onroerende goederen van zijn schuldenaar kan vervolgen, bepaald is, dat het onverdeelde aandeel vóór de verdeling of de veiling niet in beslag genomen kan worden, heeft ten doel de nadelen te vermijden, voortspruitende enerzijds uit het onzeker karakter van de onverdeelde rechten van de schuldenaar, rechten, die ten gevolge van een latere verdeling of veiling kunnen verdwijnen en anderzijds uit de waarschijnlijke waardevermindering van de onverdeelde rechten, zo van de schuldenaar als van de andere mede-eigenaars. Het artikel vindt geen toepassing, wanneer al de eigenaars van het onverdeelde hoofdelijk voor de schuld moeten instaan; in dit geval kan de schuldeiser de inbeslagneming ten laste van al de hoofdelijke schuldenaars vervolgen zonder de voorafgaande verdeling of veiling te moeten vorderen. Indien hij echter de inbeslagneming op het onverdeeld aandeel van een der hoofdelijke schuldenaars wil uitoefenen moet artikel 2 worden toegepast.

De bepaling van artikel 2, lid 1, geldt ook voor de overschrijving van het aan het beslag voorafgaand bevel, vermits dit bevel een daad van gedwongen tenuitvoerlegging uitmaakt.

La Barre en cs. t/ Bergmann en cs.

Gaet op het bestreden arrest, op 17 april 1957 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 2 en 27 van de wet van 15 augustus 1854 over de gedwongen onteigening,

doordat het bestreden arrest het bevel geldig heeft verklaard dat op 22 juni 1953 betekend werd aan Henri Gaia, eigenaar in het onverdeelde met zijn zoon Jacques van het onroerend goed waarvan de inbeslagneming vervolgd was, om reden dat Jacques Gaia hoofdelijk met zijn vader ten opzichte van de beslagleggende schuldeiser gehouden was;

dan wanneer, ware zelfs aangenomen dat de bepaling van artikel 2 der wet van 15 april 1854, die verbiedt een onverdeeld aandeel vóór verkaveling of verkoping van het onverdeeld goed in beslag te nemen, niet toepasselijk is op de schuldeiser jegens wie al de eigenaars in het onverdeelde gehouden zijn, nochtans vereist wordt, opdat de inbeslagneming geldig weze, dat zij tegen al de eigenaars in het onverdeelde zou vervolgd worden, en dat bijgevolg, het voorafgaande bevel, dat, zodra het overgeschreven is, de eerste daad van uitvoering uitmaakt, aan al de eigenaars in het onver-

deelde en niet enkel aan één van hen zou betekend worden;

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan blijkt dat de verweerders Henri Gaia en zijn zoon Jacques Gaia, enerzijds, hoofdelijke schuldenaars waren jegens verweerder Bergmann, en, anderzijds, gemeenschappelijke mede-eigenaars van een onroerend goed te Rixingen gelegen; dat Bergmann, op 22 juni 1953, aan Henri Gaia alleen een aan de inbeslagneming van dit onroerend goed voorafgaande bevel heeft doen betekenen, bevel dat op 26 juni 1953 overgeschreven werd; dat de procesgenoten Gaia op 7 juli 1953 voormeld onroerend goed aan de aanlegster verkocht hebben; dat de verweerder Bergmann op 21 december 1953 het onroerend goed in beslag heeft genomen en op 27 januari 1954 de rechtspleging tot geldigverklaring van de inbeslagneming heeft ingesteld;

Overwegende dat het bestreden arrest, de beslissing van de eerste rechter hervormend, beslist dat het bevel van 22 juni 1953 geldig is, Jacques Gaia hoofdelijk met zijn vader gehouden zijnde tot betaling van de schuld tegens Bergmann, en dat de verkoop na de overschrijving van het bevel gesloten nietig is, doch enkel voor zoveel hij de onverdeelde rechten van Henri Gaia in het onroerend goed tot voorwerp had;

Overwegende dat artikel 1 van de wet van 15 augustus 1854 op algemene wijze beschikt dat de schuldeiser de onteigening kan vervolgen namelijk van de onroerende goederen in eigendom aan zijn schuldenaar toebehorende;

Overwegende dat artikel 2, lid 1 van dezelfde wet een afwijking van dit principe invoert door, vóór de kaveling of verkoping, de inbeslagneming, door de persoonlijke schuldeiser van de schuldenaar, van het onverdeeld aandeel van deze niet toe te laten;

Overwegende dat die wetsbepaling tot doel heeft de nadelen te vermijden die zouden kunnen volgen, enerzijds, uit het onzeker karakter van de onverdeelde rechten van de schuldenaar, rechten die ten gevolge van een latere kaveling of verkoping kunnen verdwijnen en, anderzijds uit de waarschijnlijke waardevermindering van de onverdeelde rechten zo van de schuldenaar als van de andere mede-eigenaars;

Overwegende weliswaar, dat voormeld artikel 2 niet toegepast is wanneer al de eigenaars in het onverdeelde hoofdelijk voor de schuld moeten instaan; dat het in dit geval aan de schuldeiser behoort de inbeslagneming ten laste van al de hoofdelijke schuldenaarste vervolgen, zonder voorafgaand om kaveling of verkoping te moeten verzoeken;

Overwegende dat de door de voorziening opgeworpen vraag deze is te weten of artikel 2 toepasselijk blijft wanneer zelfs in onderhavig geval, de inbeslagneming slechts uitgeoefend wordt op het onverdeeld aandeel van een der hoofdelijke schuldenaars;

Overwegende dat, in dit geval, de nadelen welke voormelde bepaling tot doel heeft te vermijden, op dezelfde wijze voorkomen als wanneer de inbeslagneming uitgeoefend wordt en de onverdeelde rechten van een mede-eigenaar, enige schuldenaar; dat, mitsdien, door te beslissen dat geen enkele wettekst aan Bergmann het verbod oplegde de inbeslagneming ten laste van Henri Gaia alleen te vorderen met het gevolg dat de inbeslagneming geldig zal zijn voor het aandeel van deze laatste, het bestreden arrest artikel 2 in het middel aangeduid heeft geschonden;

Overwegend dat dezelfde oplossing zich opdringt wat de overschrijving betreft van een aan de inbeslagname voorafgaand bevel; dat de overschrijving van het bevel die, naar luid van de artikelen 27 en 25 lid 2, van de wet van 15 augustus 1854, het inbeslaggenomen goed met onbeschikbaarheid aantast, een daad van gedwongen tenuitvoerlegging uitmaakt en bijgevolg aan de bepaling van artikel 2, lid 1 van dezelfde wet onderworpen is;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 31 oktober 1957.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Bareel.

Advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr. De Bruyn.

Huwelijk. — Echtscheiding. — Aan wie moeten de kinderen worden toevertrouwd ? (art. 302 B.W.).

De rechter mag van de gebiedende regel van artikel 302 B.W., volgens welke de kinderen moeten worden toevertrouwd aan de echtgenoot, op wiens vordering de echtscheiding is uitgesproken, niet afwijken dan in het groter belang van de kinderen en enkel op verzoek van de familie of van het openbaar ministerie.

Bara t/ De Doncker en O.M.

Gelet op het bestreden arrest, op 9 juli 1956 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 301 en 302 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest de beroepen beslissing bevestigd heeft welke, na de door aanlegster bekomen echtscheiding, de hoede van de twee uit het huwelijk van partijen gesproten minderjarige kinderen aan verweerder toevertrouwd heeft, en zulks op de gronden dat deze beslissing door de eerste rechter om rechtmatige redenen genomen is op het verzoek door het Openbaar Ministerie ingediend in uitvoering van artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek en regelmatig gemotiveerd door het meerder voordeel der kinderen,

dan wanneer, enerzijds, aangezien de familie te dezen aanzien geen eis heeft ingesteld en, anderzijds, aangezien de Procureur-generaal, in hoger beroep namens zijn ambt als hoofdpartij optredend, bij schriftelijke, vóór het Hof van beroep regelmatig genomen conclusies geconcludeerd heeft tot wijziging van het vonnis in zover het de hoede van de twee minderjarige kinderen van partijen aan verweerder toevertrouwd heeft, en tot het vertrouwen van die hoede aan aanlegster, het hof van beroep verplicht was de regel van artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek, volgens welke de kinderen toevertrouwd aan de echtgenoot die de echtscheiding bekomen heeft, in acht te nemen,

en doordat bovendien het bestreden arrest, om reden van de beslissing over de hoede van de kinderen, de conclusies van aanlegster in verbreking met betrekking tot de uitkeringen tot levensonderhoud, gevorderd zowel voor haar zelf als voor het onderhoud van de kinderen waarover zij de hoede vroeg, verworpen heeft;

Overwegende dat, naar de stukken waarop het Hof acht kan slaan, een vonnis waartegen te dien aanzien geen hoger beroep ingesteld is, de echtscheiding ten nadele van eerste verweerder toegestaan heeft;

Overwegende dat het bestreden arrest, uitspraak doende over de hoede der twee minderjarige kinderen welke uit het huwelijk tussen partijen gesproten zijn, bij bevestiging van het beroepen vonnis, deze hoede aan verweerder opdraagt;

Dat het arrest, bij verwijzing naar de redenen van de eerste rechter, deze beslissing steunt, enerzijds, op de omstandigheid dat de procureur des Konings, handelend als tussenkomende partij, geconcludeerd heeft tot het vertrouwen der hoede van de kinderen aan hun vader, uit aanmerking van het meerder voordeel der kinderen, en, anderzijds, op de resultaten van de door het openbaar ministerie gelaste enquête;

Overwegende dat de rechter van de gebiedende regel van artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek, volgens welke de kinderen worden toevertrouwd aan de echtgenoot die de echtscheiding bekomen heeft, niet mag afwijken dan in het meerder belang van de kinderen en enkel op verzoek van de familie of van het openbaar ministerie;

Overwegende dat uit geen enkel van de rechtsplegingsstukken blijkt dat de familie ten deze dergelijk verzoek ingediend heeft;

Overwegende dat voor het hof van beroep, de procureur-generaal, als hoofdpartij tussenkomend, bij schriftelijke en betekende conclusies de vernietiging van het beroepen vonnis geëist en ertoe geconcludeerd heeft dat de hoede op een bepaalde voorwaarde aan aanlegster gegeven zou worden;

Overwegende dat hieruit valt af te leiden dat, door de hoede van de kinderen der partijen aan verweerder te geven, hoewel noch de familie, noch het openbaar ministerie, vóór het hof van beroep concluderend, verzocht hadden dat zulks zou worden gelast, het arrest artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft;

Overwegende dat de verbreking van de beslissing, gewezen over het verzoek om de hoede van de kinderen, verbreking met zich brengt van de beslissing waarbij de eis tot een uitkering tot onderhoud, door aanlegster ten behoeve van de minderjarige kinderen ingesteld, afgewezen is;

Ten aanzien van de kosten :

Overwegende dat aanlegster concludeert tot veroordeling van eerste verweerder, niet enkel tot de kosten van de aanleg in verbreking, doch tevens tot de kosten van het vernietigd arrest;

Overwegende dat de rechten met betrekking tot het vernietigd arrest enkel kosten van het geding voor de rechter over de grond zijn;

Dat het op verwijzing kennisnemend rechtscollege over de toewijzing van die kosten uitspraak behoort te doen;

Overwegende dat aanlegster een uitgifte van het bestreden arrest heeft moeten lichten om de voorziening ontvankelijk te maken;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, behalve in zover het beslist over de eis tot een uitkering tot levensonderhoud, door aanlegster voor haar persoonlijk ingesteld;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt eerste verweerder tot de kosten van de aanleg in verbreking, daarin begrepen de kosten van de tot staving van de voorziening overgelegde uitgiften en uittreksels uit de griffieminuten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 25 oktober 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Beekman.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaat : Mr. Vanden Abeele.

Nationaliteit. — Verzoek om herkrijging van de Belgische nationaliteit.

Verzoek tot herkrijging van de Belgische nationaliteit door oorspronkelijk Belgische vrouw, die vreemdelinge was geworden door huwelijk en na echtscheiding staatloos; na de bevrijding veroordeeld wegens verklikking aan de vijand, doch naderhand in eer hersteld.

Een vroeger beslissing, waarbij een eerste verzoek tot nationaliteitskeuze is afgewezen, staat een nieuw verzoek tot herkrijging van de Belgische nationaliteit niet in de weg.

Eerherstel doet voor de toekomst de gevolgen van de veroordeling ophouden, onverminderd de door derden verkregen rechten; hieruit volgt echter niet, dat de feiten, die aan de veroordeling ten gronde hebben gelegen, zijn uitgewist en als niet bestaand moeten worden aangezien.

Die feiten dienen in aanmerking te worden genomen om de vereiste loyaliteit jegens de gehechtheid aan de Belgische Staat te beoordelen.

Ombecq.

Aan de heer Procureur-generaal

De Prokureur des Konings bij de Rechtbank van eerste aanleg vertoont met eerbied :

dat de genaamde Ombecq Celina-Maria, winkelierster, meerderjarige dochter van Adolphus en van De Keyzer Elodie, geboren te Waregem op acht januari 1800 één en negentig wonende te Gent, Onderstraat, 23, van oorspronkelijke Belgische nationaliteit, doch thans zonder bepaalde nationaliteit, op drie en twintig september 1900 vijf en vijftig voor hem een verklaring van nationaliteitskeuze heeft ondertekend;

dat voornoemde haar oorspronkelijke nationaliteit heeft verloren door het huwelijk dat zij op vijf november 1900 één en twintig te Leipzig in Duitsland, met de Duitse onderdaan Müller Max-Alfred heeft aangegaan; dat dit huwelijk echter bij vonnis van twee en twintig januari 1900 acht en veertig, uitgesproken door het Landsgericht te Leipzig door echtscheiding werd ontbonden;

dat belanghebbende gedurende het jaar dat haar verklaring van nationaliteitskeuze voorafging haar gewoon verblijf in België heeft gehad;

dat het onderzoek ingesteld door het Parket van Gent naar de geschiktheid van belanghebbende om de

Belgische nationaliteit te herkrijgen aanleiding heeft gegeven tot ongunstige inlichtingen; dat belanghebbende immers bij vonnis van de Krijgsraad te Gent van negentien augustus 1900 acht en veertig werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van achttien maanden en tot levenslange ontzetting der rechten voorzien bij artikel 123 sexies van het Strafwetboek om een persoon, met kwaad opzet, door aangifte van een werkelijk of denkbeeldig feit aan opsporingen, vervolgingen of gestrengheden vanwege de vijand te hebben blootgesteld;

dat de mogelijkheid om door een verklaring van vaderlandskeuze de Belgische nationaliteit te verwerven of te herkrijgen welke door de wet aan bepaalde personen toegekend wordt, gesteund is op het vermoeden van oprechte gehechtheid van deze persoon aan België (Cfr. Standaert, La nationalité belge, nrs 122 en 123);

dat zijn ambt bij rekwest van acht februari 1900 zes en vijftig aan de rechtbank van eerste aanleg te Gent, gevorderd heeft te zeggen voor recht — de belanghebbende gehoord of opgeroepen — dat de keuze van Belgische nationaliteit uitgaande van Ombecq Celina Maria niet ontvankelijk is en te beslissen dat zij niet ingewilligd is;

dat de rechtbank, echter, bij vonnis van twintig maart 1900 zeven en vijftig, waarvan uitgifte bij onderhavig verzoekschrift is gevoegd, de keuze van Belgische nationaliteit uitgaande van Ombecq Celina Maria heeft ingewilligd omdat deze vrouw bij arrest van het Hof van beroep te Gent, Kamer van Inbeschuldigingstelling, gewezen op zeven en twintig november 1900 zes en vijftig, in eer hersteld werd ten aanzien van de hogergemelde veroordeling, hetgeen medebrengt dat, voor de toekomst, de ontorende gevolgen ervan ophouden te bestaan;

dat deze motivering van de rechtbank, evenwel, niet als voldoende mag beschouwd omdat de ontorende gevolgen van een strafrechtelijke veroordeling niet ophouden te bestaan door het eerherstel; dat daarvan een duidelijk bewijs te vinden is in artikel 7 van de wet van 25 april 1896 op het eerherstel dat aan een in eerherstelde veroordeelde de titels, graden, openbare ambten, bedieningen en diensten, waarvan hij ontzet is, niet teruggeeft; hem niet ontheft van de onwaardigheid om erfgenaam te zijn; en toelaat dat tegen hem op grond van de veroordeling een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, zelfs een vordering tot schadevergoeding ingesteld wordt;

dat, derhalve, thans nog bij het nagaan van de subjectieve geschiktheid van verzoekster moet rekening gehouden worden met haar gedragingen tijdens de oorlog 1940-1945 tegenover de bezetters van het land, om haar loyaliteit tegenover België te beoordelen; dat daarin begrepen zijn de feiten waarvoor zij veroordeeld werd, namelijk het verklikken in 1940 aan de vijand van politiekommissaris Baetens;

dat, zoals Standaert in zijn werk « La nationalité belge » nrs 122 en 123 het uitdrukt, mag aangenomen worden dat het verwerven van de Belgische nationaliteit door keuze gesteund is op het vermoeden dat deze die de keuze heeft uitgeoefend oprecht gehecht is aan ons land, dat dit vermoeden hier door ons ambt volgend weerlegd werd;

dat, bovendien, in onderhavig geval bovengemelde Ombecq Celina-Maria, reeds op zeven en twintig november 1900 acht en veertig een verklaring tot herkrijging van de Belgische nationaliteit heeft afgelegd voor ons ambt; dat deze akte van keuze niet werd ingewilligd door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, bij vonnis van zeven en twintig april 1900 negen en

veertig; dat zij tegen dit vonnis bij rekwest van negentien mei 1900 negen en veertig beroep heeft aange-tekend; dat het hof van beroep van Gent, bij arrest van twintig december 1900 een en vijftig het beroep als ongegrond heeft verworpen en het bestreden vonnis heeft bevestigd omdat de appellante noch van de vereiste loyauteit, noch van de gehechtheid jegens de Belgische gemeenschap blijk noch bewijs heeft geleverd.

dat de nieuwe vaderlandskeuze indruist tegen het beginsel van het gezag van het gewijsde omdat het eerdere herstel geen wijziging heeft gebracht in de geschiktheid van belanghebbende om de Belgische nationaliteit te herkrijgen, zodat het voorwerp van de hernieuwde keuze en de voorwaarden tot geschiktheid dezelfde zijn gebleven;

Om deze redenen, deze van eerste aanleg en alle andere ter zitting voor uw hof of ambtshalve door uw hof in te roepen, verzoekt vertoger U, de mededeling te bevelen van dit rekwest, met de stukken tot staving, aan het Openbaar Ministerie, een dag vast te stellen, waarop er uitspraak zal worden gedaan op het hoger beroep, hetwelk hij bij onderhavig rekwest instelt tegen bovengemeld vonnis, en besluit hij dat het het Hof behage, na het Openbaar Ministerie in zijn besluiten te hebben gehoord, het vonnis der eerste burgerlijke kamer der rechtbank van eerste aanleg te Gent uitgesproken op twintig maart 1900 zeven en vijftig teniet te doen;

te zeggen voor recht dat de akte van keuze van Belgische nationaliteit uitgaande van Ombecq Celina, winkelierster, geboren te Waregem op acht januari 1800 een en negentig, wonende te Gent, Onderstraat, nr. 23, niet ontvankelijk is, minstens ongegrond, haar te veroordelen tot de kosten van beide instanties.

Gent, één en twintig juni 1900 zeven en vijftig
De Prokureur des Konings.

Arrest :

Gezien bovenstaand verzoekschrift gevisieerd voor zegel in debet, waardoor de heer Prokureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Gent beroep instelt tegen het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent de dato 20 maart 1957;

O. dat de beslissing dd. 20 december 1951, waarbij het Hof de eerste aanvraag tot nationaliteitskeuze door geïntimeerde op 27 november 1948 ingediend, afgewezen heeft, een nieuwe aanvraag tot herkrijging van de « belgische nationaliteit niet in de weg staat (cfr Abrahams : « La déclaration d'option peut-elle être réitérée, » J.T., 1954, bl. 38);

dat krachtens de regel van het « jus soli » verzoeker te allen tijde principieel het recht behoudt om aanspraak te maken op de belgische nationaliteit;

dat alleen dient onderzocht of op het ovenblik van de verklaring de voorwaarden van geschiktheid vervuld zijn, al waren zij een eerste maal niet verenigd;

O. dat bij vonnis gewezen op 19 augustus 1946 door de Krijgsraad te Gent Ombecq Celina veroordeeld werd tot een gevangenisstraf van achttien maanden wegens verklikking aan de vijand en tot levenslange ontzetting der rechten voorzien bij artikel 123 sexties S. Wb.;

dat weliswaar bij arrest van het Hof van beroep te Gent, Kamer van inbeschuldigingstelling, dd. 27 november 1956, Ombecq in eer hersteld werd;

Maar overwegende dat zo het herstel in eer voor de toekomst de gevolgen van de veroordeling doet ophouden, onverminderd de rechten door derden verkregen er niet uit volgt dat de feiten, die aan de grondslag van de veroordeling gelegen hebben, uitgewist zijn en als niet bestaande moeten aangezien worden;

dat inderdaad het herstel in eer de titels, graden, openbare ambten, bedieningen en diensten waarvan zij ontzet werd, aan de veroordeelde niet teruggeeft, hem niet ontheft van de onwaardigheid om erfgenaam te zijn noch de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, noch de vordering tot schadevergoeding die op de veroordeling gegrond zijn, verhindert;

dat deze feiten ook in acht dienen genomen om de vereiste loyauteit en gehechtheid jegens de Belgische gemeenschap te beoordelen;

O. dat in casu, de feiten van verklikking, die tegen Ombecq weerhouden werden, deze loyauteit en gehechtheid jegens de Belgische gemeenschap uitsluiten;

O. verder dat Ombecq, evenmin als bij haar eerste verzoek tot herkrijging van de Belgische nationaliteit, enig bewijs levert dat zij met haar verleden volledig heeft afgebroken;

dat het feit dat de publicaties gedaan voor de aanvraag tot nationaliteitskeuze geen enkele opmerking uitgelokt hebben, desaan gaande ondoelmatig is;

Om deze redenen :

Gelet op art 24 van de wet van 15 juni 1935,

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond, dienvolgens doet het vonnis a quo te niet en, opnieuw wijzend, zegt de aanvraag tot herkrijging van de Belgische nationaliteit door geïntimeerde ingediend op 23 september 1955 ongegrond, wijst ze af;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instanties.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 22 april 1959.

Voorzitter : M. Schuermans.

Raadsheren : M.M. Rey en Stocquart.

O.M. : M. Dyckmans, advocaat-generaal.

Advokaten : Mrs. Baeté (Leuven)
en Tieleman (Brussel).

Wegenverkeer. — Stilstand van voorranghebber. — Verlies van voorrang. — Botsing. — Aansprakelijkheid.

De weggebruiker die tot stilstand komt alvorens zich in kruispunt te begeven laat aan de andere weggebruikers verstaan dat hij zijn recht op voorrang verzaakt.

Wanneer hij beweert bij wederaan zetten geen andere weggebruikers opgemerkt te hebben, bewijst dit dat hij te ver van het kruispunt tot stilstand kwam om een behoorlijk uitzicht te hebben.

O.M. en b.p. Vlyminckx J. t/ Somville A.

Overwegende dat het ondernomen vonnis is bij te treden zo op strafgebied als op burgerlijk gebied;

dat de voorrang van rechts over dewelke Somville Arthur in beginsel beschikte, niet is kunnen zijn miskend geworden tengevolge van het feit dat deze laatste alvorens zich in het kruispunt te begeven tot stilstand is gekomen, hetgeen de op ondergeschiktheid aangegeven weggebruiker, betichte Vlyminckx Willy, heeft kunnen aanzien als een verzaking aan bedoeld recht op voorrang;

dat, waarop betichte Somville Arthur beweert dat de rijbaan vrij was wanneer hij terug aanzette, verduidelijkt dat hij te ver van het kruispunt tot stilstand is gekomen om behoorlijk uitzicht te hebben;

dat betichte Somville Arthur, aldus, na verwarring te hebben doen ontstaan wegens het recht op voorrang, zich tengevolge van zijn kortzichtigheid heeft laten verrassen.

dat de straftoemeting is bij te treden.

dat over de burgerlijke eis naar behoren werd beslist.

.....

Bevestiging van het vonnis 29 oktober 1958, Correctionele rechtbank te Leuven.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

5e Kamer. — 20 januari 1958.

Voorzitter : M. Albert.

Raadsheren : M.M. Ulrix en van Hamont.

Advocaat-generaal : M. Kellens.

Advocaten : Mrs. Willems en Truyen.

Ongeoorloofde mededinging. — Vereisten voor de toepasselbaarheid van het K.B. van 23 december 1934. — Het verbieden van de uitoefening van een bepaalde handelsactiviteit zonder beperking van tijd is strijdig met de vrijheid van de handel.

Het K.B. van 23 december 1934 heeft een strafrechtelijk karakter en niet alle daden van oneerlijke of ongeoorloofde mededinging vallen onder toepassing ervan. Blijkens de benaming zelf van het K.B. en de termen van de artikelen 1 en 2 heeft de wetgever alleen de misleidende, bedrieglijke handelingen willen treffen, waardoor de normale voorwaarden der mededinging worden vervalst en waardoor een verantwoordelijkheid «ex delicto» of «ex quasi delicto» ontstaat.

Het eenvoudig niet-nakomen van een contractuele verbintenis — in casu de verbintenis alleen batterijen en rembekledingen van een bepaald merk in een provincie te verkopen — valt als zodanig niet onder toepassing van het K.B. van 23 december 1934. Dit zou slechts anders zijn, indien de in gebreke gebleven contractant het aangeboden produkt als afkomstig van zijn medecontractant zou hebben voorgesteld; aldus zou hij zijn koper misleiden hebben.

Het verbieden van een bepaalde handelsactiviteit op het grondgebied van een provincie zonder beperking van tijd is strijdig met de vrijheid van de handel en bijgevolg met de openbare orde.

Lelièvre t/ N.V. Cada.

Gelet op de stukken van het geding, bepaaldelijk op de uitgifte van het bestreden bevelschrift, gewezen door de Voorzitter van de Burgerlijke Rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Hasselt, zetelende in zaken van Koophandel en statuerende als rechter in Kortgeding, dd. 22 maart 1957;

Overwegende dat het hoger beroep tegen deze beslissing gericht, door geregistreerde akte van deurwaarder, regelmatig is naar de vorm en dat de ontvankelijkheid ervan niet wordt betwist; dat hetzelfde geldt ten overstaan van het incidenteel hoger beroep uitgaande van geïntimeerde;

Overwegende dat uit de elementen van de aan het

Hof voorgelegde rechtsbundels blijkt dat tussen partijen een overeenkomst is ontstaan waardoor aan appellant de alleenverkoop in Limburg wordt verzekerd van zekere produkten, namelijk batterijen en rembekledingen, die hem door geïntimeerde zullen geleverd worden; dat bij het verlijden van bedoelde overeenkomst, appellant zich uitdrukkelijk verbonden heeft geen andere batterijen noch rembekledingen van een ander merk te verkopen;

Overwegende dat het ter zake vaststaat dat in weerwil van deze door appellant opgenomen verplichting, een batterij van een ander merk, hetzij door hem zelve, hetzij alleszins voor zijn rekening binnen de grenzen van de provincie Limburg aan de man werd gebracht; dat in deze omstandigheden, geïntimeerde de tegenpartij voor de bevoegde rechter heeft opgeroepen om hem, bij toepassing van het koninklijk besluit van 23 december 1934, verbod te horen opleggen sommige handelsbezigheden uit te oefenen waarvan de opsomming in de inleidende dagvaarding voorkomt;

Overwegende dat de eerste rechter op deze eis is ingegaan en dat geïntimeerde, door incidenteel hoger beroep, het Hof verzoekt het beschikkend gedeelte van het aangevochten bevelschrift te verbeteren, door het in overeenstemming te brengen met hetgeen werkelijk door de inleidende dagvaarding werd aangevraagd;

Overwegende dat vooreerst behoort aangestipt te worden — alhoewel deze rechtzetting slechts van luttel betekenis is in verband met de oplossing die aan het huidig geschil moet gegeven worden — dat de handelaar aan wie de geïncrimineerde verkoop en levering werden gedaan niet voorkomt op de lijst van de reeds door geïntimeerde aangeworven cliënten op het ogenblik dat de hoger besproken overeenkomst tot stand kwam, lijst waarmede appellant — nadat een onderling akkoord bereikt werd — in kennis werd gesteld;

Overwegende verder en ten gronde dat indien de gedraging van appellant ter deze nader wordt ontleed, het geen twijfel overlaat dat hij wel degelijk tegenover geïntimeerde mededingend is opgetreden en dat het evenzeer klaarblijkelijk is dat deze mededinging een oneerlijk karakter vertoont, vermits hij zich contractueel ertoe verbonden had van dergelijke praktijken af te zien;

Overwegende echter dat het niet volstaat dat iemand zich aan oneerlijke of — beter gezegd — ongeoorloofde mededinging plichtig make om «ipso facto» te vallen onder de toepassing van het door geïntimeerde ingeroepen koninklijk besluit van 23 december 1934;

Overwegende inderdaad dat deze wetsbeschikking een strafkarakter heeft en dat de toepassing ervan bijgevolg niet mag uitgebreid worden tot gevallen die de wetgever nimmer in het oog heeft gehad;

Overwegende dat de enkele lectuur van het opschrift van bedoeld besluit en nog in meerdere mate deze van zijn artikelen 1 en 2, aantoon dat de wetgever bepaaldelijk sommige handelwijzen (procédés) heeft beoogd strekkend tot het verdraaien (fausser) van de normale voorwaarden der mededinging, met andere woorden alle handelingen die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel of nijverheid; dat het artikel 2 van het besluit waarvan sprake sommige der geïntimeerde handelingen of handelwijzen ter exemplatieve titel opsomt en dat in deze opsomming alleen voorkomen praktijken als : het stichten van verwarring tussen personen of produkten, het verspreiden van valse aantijgingen, het verstrekken van valse aanduidingen, het doen geloven aan onjuiste oorsprong van produkten, en zo meer; dat aldus het begrip «misleiding» tot grondslag dient aan dit besluit;

Overwegende dat al deze daden «in se» een oneer-

lijk karakter bezitten, voortspruitend uit een bedrieglijk inzicht, zodanig dat de wetgeving ze strafrechtelijk beteugelt indien ze in weerwil van het gerechtelijk verbod, desniettemin opnieuw gepleegd worden;

Overwegende dat het in het oog springt dat de door appelland begane handelwijze niet mag vergeleken worden met de praktijken waarvan hoger sprake; dat zij noch tot doel, noch voor gevolg heeft gehad de normale voorwaarden van de mededinging te verdraaien en dat zij evenmin — hoe weinig correct zij ook moge voorkomen — in strijd is met wat men de gebruiken pleegt te noemen in zake handel of nijverheid;

dat deze handelwijze alleen laakbaar is omdat zij appelland verboden was door ene door hem vrijelijk opgenomen contractuele verbintenis; dat het anders ware indien appelland het aangeboden product hadde doen doorgaan als zijnde herkomstig van geïntimeerde, zijn cliënt aldus misleidend en van dezès vertrouwen misbruik makend;

Overwegende dat de gedraging van appelland wel ten zijnen laste een verantwoordelijkheid «ex contractu» kan doen ontstaan (verbreking van het met de voeten getreden contract en schadeloosstelling), maar nimmer een verantwoordelijkheid «ex delicto» of «ex quasi delicto», zoals deze die door het besproken koninklijk besluit in het leven werd geroepen ten overstaan van een doleus optreden, dat van nature oneerlijk en niet-toelaatbaar is; dat trouwens in deze geest het Verbrekingshof buiten het domein van het besluit van 1934 heeft gerangschikt de daad van een filiale beheerder die in de onmiddellijke nabijheid van zijn vroeger handelshuis een similaire handel had uitgebaat (25 november 1943, Pls. 1944.I.70);

Overwegende ten slotte en ten overvloede dat hetgeen door geïntimeerde wordt aangevraagd en door de eerste rechter werd toegestaan, strijdig is met de vrijheid van de handel en bijgevolg met de openbare orde, vermits door een opgelegd verbod, zonder enige beperking van tijd en aldus geldig nadat alle contractuele betrekkingen tussen de partijen definitief zullen verbroken zijn, aan appelland de uitoefening van een bepaalde handelsactiviteit over het ganse grondgebied van een provincie wordt ontzegd; dat zulk verbod daadwerkelijk van aard is de normale voorwaarden van de mededinging te verdraaien;

Om deze beweegredenen:

Het Hof,

Uitspraak doende in openbare zitting en op tegenpraak,

Gehoord de Heer Advocaat-Generaal Kellens in zijn advies,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Ontvangt het hoger beroep; verklaart het gegrond;

Doet het bestreden bevelschrift te niet en wijst geïntimeerde af van zijn oorspronkelijke vordering; zegt dezès incidenteel hoger beroep zonder grond en veroordeelt hem in de kosten van beide aanleggen.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

10e Kamer. — 27 juni 1958.

Alleenrechtsprekend rechter: M. Moulin.

O.M.: M. Vande Meulebroecke.

Advocaten: Mrs. Goffin-Van Parijs, Bernard, Monette, De Ridder, De Bie, Smetryns, Struye, De Sutter, Grégoire en Collaert.

1. Gewijsde. — Werking van het gezag van gewijsde van een straf- en burgerlijk vonnis.
2. Onrechtmatige daad. — Het niet aanwenden van een facultatief rechtsmiddel levert geen fout op.
3. Aansprakelijkheidsverzekering. — Betekenis van de betaling door de verzekeraar. — Aard van de subrogatie krachtens art. 22 van de wet van 11 juni 1874.
4. Onbevoegdheid van de rechter om over door een gemeentebestuur getroffen politiematregelen te oordelen.
5. Aansprakelijkheid van de organisator van sportwedstrijden. — Zijn verplichtingen.

1. *De beslissing van de strafrechter — veroordeling of vrijspraak — is bij toepassing van artikel 4 van de wet van 17 april 1878 bindend voor de burgerlijke rechter.*

De beslissing over burgerlijke belangen wordt daarentegen geregeld bij de artikels 1350 en 1351 B.W.

De voor de strafrechter ingestelde burgerlijke vordering behoudt haar eigen karakter.

De strafrechter evenals de burgerlijke rechter mag niet iemand veroordelen, die niet in het geding is geroepen en niet de gelegenheid heeft gekregen zich te verdedigen. De werking van het gezag van gewijsde mag niet worden uitgebreid door uitlegging of deductie.

2. Iemand begaat niet een fout, wanneer hij beslist niet in hoger beroep te gaan, zelfs zo later mocht worden bewezen, dat hij er toch belang zou hebben bij gehad hoger beroep in te stellen, daar hoger beroep essentieel een facultatief rechtsmiddel is.

3. Wanneer de aansprakelijkheidsverzekeraar een bedrag betaald heeft «voor rekening van zijn verzekerde» moet dit bedrag geacht worden door de verzekerde zelf te zijn betaald.

De «sui generis» subrogatie van artikel 22 van de wet van 11 juni 1874 is niet van openbare orde; de verzekeraar mag van die subrogatie afstand doen en de verzekerde vragen de vordering in zijn plaats uit te oefenen.

(4) Wegens het beginsel van de scheiding der machten is de rechter niet bevoegd te beslissen, dat de door een gemeentebestuur genomen politiematregelen voldoende of onvoldoende waren. Wel is de rechter bevoegd te onderzoeken, of de politie de haar door de bestuurlijke overheid gegeven onder-richtingen heeft uitgevoerd.

5. De organisator van een sportwedstrijd is hij, die het inrichten en het beleid van die wedstrijd op zijn verantwoordelijkheid op zich neemt. De Belgische Wielrijdersbond was in casu niet organisator van de wielervedstrijd. Aansprakelijke organisatie was de feestcommissie.

Administratieve toelatingen doen de verantwoorde-lijkheid van de inrichter van een sportmanifestatie niet wegvallen.

De inrichters van een wielervedstrijd moeten voorzorgsmaatregelen nemen om de veiligheid van de renners en van de toeschouwers te verzekeren en om het verkeer door te laten.

Ramon t./cs. d'Hoose, gemeentelijk feestcommissaris te Waarschoot, Belgische Wielrijdersbond De Vaderlandsche.

Peeters en De Clercq t./ Stad Eeklo, gemeente Waarschoot, cs. gemeentelijke feestcommissie te Waarschoot en Belgische Wielrijdersbond.

I. Het ongeval.

Overwegende dat op 11 september 1951 de renner Ramon aan een fietskoers voor beroepsrenners in acht rondten op de grondgebieden van Waarschoot en Eeklo deel nam;

Overwegend dat die koers op een « open omloop » betwist werd, het is te zeggen op openbare wegen waar het gewoon verkeer door de autoriteiten niet verboden was.

Overwegende dat gedurende de laatste ronde op het grondgebied van Eeklo, toen hij de hoofdweg Brugge-Gent volgde, weg daar uit twee banen gevormd, hij in botsing getreden is met de achterrechter deur van de auto van de heer De Clercq die van uit de dwarsverbinding op de hoogte van de Patersstraat kwam gereden.

II. De vorige procedure :

1) Vonnis van de Correctionele rechtbank van Gent dd. 23 februari 1952 ;

De Clercq is veroordeeld :

a) hoofdens gebrek aan vooruitzicht of voorzorg ;
b) om de prioriteit van de weggebruiker van de hoofdweg niet eerbiedigd te hebben ;

Ramon is bij verstek veroordeeld :

a) om de uiterste rechterzijde van de rijweg aan een kruising niet gehouden te hebben ;
b) voor overdreven snelheid.

Op burgerlijk gebied, stelt de Rechtbank vast dat de aanrijding door de wederkerige fouten van beide verdachten veroorzaakt werd, en zegt dat De Clercq voor 3/5 verantwoordelijk is, en dat Ramon (door pleitbezorger als burgerlijke partij vertegenwoordigd) voor 2/5 verantwoordelijk is.

2) Vonnis van de Correctionele Rechtbank van Gent dd. 30 april 1952 :

Dat vonnis is gevelde geweest na het verzet van Ramon, die intussen andere advocaten geraadpleegd had.

Ramon was er door pleitbezorger, zowel als beklagde dan als burgerlijke partij, vertegenwoordigd.

Het vonnis bevestigt het vonnis bij verstek, zonder een enkele wijziging ;

3) Arrest van het Hof van Beroep van Gent dd. 27 november 1952 ;

Het Hof, op beroep van Ramon zowel als burgerlijke partij als verdachte, en op beroep van De Clercq als burgerlijke partij verklaart ;

a) Dat het beroep van Ramon als burgerlijke partij niet ontvankelijk is, omdat het vonnis van 23 februari 1952 kracht van gewijsde bekomen had en dat Ramon in dat vonnis berust had ;

b) Dat de verdenkingen ten laste van Ramon niet bewezen zijn en spreekt hem bijgevolg vrij ;

Het Hof, in zijn motivering, zegt dat op de koersen ingericht met de toelating van de autoriteiten overeenkomstig artikel 43 van de wegcode (K.B. van 1 februari 1934) de verplichtingen van artikel 41 van de wegcode nopens de snelheid niet toepasselijk zijn en dat van de koereurs ook niet kan geëist worden dat zij de uiterste rechterkant van de rijweg zouden

berijden, vermits dat de nodige maatregelen moeten genomen worden om te beletten dat andere voertuigen zich bij het naderen van de koers op de weg zouden wagen ;

Het arrest zegt nog dat Ramon redelijk veronderstellen mocht dat hij beschermd was door de orde en veiligheidsmaatregelen welke normaal door de inrichters van de koers moesten getroffen of aangevraagd worden, ten einde de weg vrij te houden en ongehinderd door te laten ;

4) Vonnis van de Correctionele Rechtbank van Gent dd. 9 juli 1954.

Dat vonnis schat de schade van Ramon op 4.068.925 fr. en rekening houdende met de verdeling van de verantwoordelijkheid van 3/5 en 2/5 veroordeelt De Clercq de 3/5 ervan te betalen ;

5) Arrest van het Hof van Beroep van Gent dd. 20 januari 1955.

Het Hof, op beroep van De Clercq en Ramon, stelt drie deskundigen aan om Ramon te onderzoeken.

6) Arrest van het Hof van Beroep van Gent dd. 20 mei 1956.

Het Hof, na kennis genomen te hebben van het verslag van de drie deskundigen, beslist dat de onbekwaamheid van Ramon wel op 100% moet vastgesteld worden.

Het Hof, hervormt zekere cijfers van het vonnis van 9 juli 1954 en beslist dat Ramon binnen de drie jaar opnieuw door de deskundigen zal moeten onderzocht worden ;

7) Accoord tussen de verzekeraar van De Clercq en Ramon :

Op 13 oktober 1956, heeft Ramon in het geheel 2.435.498 frank ontvangen en tekent een ontvangstbewijs voor saldo van rekening.

III. Het proces :

1) Eis van Ramon :

Overwegende dat Ramon verwijt aan de inrichters van de koers, aan :

1) De Koninklijke Belgische Wielrijdersbond ;
2) De heer Werner D'Hoore, sekretaris van het feestcomité ;

3) De feestcommissie van Waarschoot ;

— de nodige veiligheidsmaatregelen niet getroffen te hebben ;

1) De Koninklijke Belgische Wielrijdersbond ;

2) De heer Jos. Peeters ;

3) De verzekeringsvennootschap «De Vaderlandse» ;

— fouten tegen hem na het ongeval gepleegd hebben met het gevolg dat zijn verdediging slecht ingericht is geweest ;

Overwegende dat Ramon eist dat al die personen veroordeeld worden tot het betalen van een som die in zijn besluiten tot 1.620.418 fr. werd herleid ;

Dat die som, op enkele franken na, overeenstemt met het bedrag dat hem door De Clercq niet werd gestort in uitvoering van de verdeling van de verantwoordelijkheid zoals zij bepaald werd in het vonnis van 29 februari 1952 ;

2) Eis van De Clercq :

De Clercq heeft :

1° De stad Eeklo ;

2° De gemeente Waarschoot ;

3° De gemeentelijke feestcommissie ;

4° De Belgische Wielrijdersbond ;

— voor de Rechtbank van eerste aanleg van Gent

gedagvaard om te horen zeggen voor recht dat het ongeval waarvan Ramon en De Clercq het slachtoffer zijn geweest door de fout van die verweersters veroorzaakt werd, en dienvolgens om terugbetaling te bekomen van de 2.435.498 frank door hem aan Ramon betaald of ten minste de 9/10 van die som;

Overwegende dat De Clercq ook aan die personen verwijt de nodige veiligheidsmaatregelen niet genomen te hebben;

Overwegende dat de rechtbank van Gent die zaak voor de rechtbank van Brussel wegens vernuchtheid verwezen heeft en dit door vonnis dd. 19 januari 1955;

3. Tegeneis van Peeters :

Overwegende dat Peeters, door besluiten van pleitbezorger tot pleitbezorger, op 17 januari 1958 betekend — een tegeneis ingelegd heeft;

Overwegende dat Peeters ten eerste door toepassing van artikel 1036 van het Wetboek der Rechtsvordering de schrapping eist, uit de dagvaarding, van de zin « de boosaardige tussenkomst van een zekere Jef Peeters »;

Overwegende dat Peeters daarenboven, 1 frank vergoeding wegens morele schade eist alsmede de publicatie van het vonnis in vier of zes dagbladen;

4) Oproeping in vrijwaring door de gemeentelijke feestcommissie van Waarschoot tegen de stad Eeklo gericht;

Overwegende dat de gemeentelijke feestcommissie van Waarschoot eist, indien de rechtbank oordeelt dat het ongeval aan gebrek aan veiligheidsmaatregelen toe te wijten is, dat de stad Eeklo daarvoor alleen zou instaan en dat zij eveneens de feestcommissie daarvoor zou moeten waarborgen;

Dat die eis gesteund is op de brief door de stad Eeklo op 13 Augustus 1951 geschreven en waarin de nodige politiematregelen beloofd werden op de gevaarlijke plaatsen;

Overwegende dat die vorderingen onder nummers 59115 en 62.485 van het algemene rol ingeleid vernocht zijn en moeten samengevoegd worden;

Overwegende dat al de partijen conclusies neergelegd hebben, behalve de gemeente Waarschoot;

Overwegende dat De Clercq tegen de gemeente Waarschoot besluit zeggende dat die gemeente door pleitbezorger Debray vertegenwoordigd is;

Dat de raadslieden mondeling uitgelegd hebben dat de gemeente Waarschoot verstek deed;

Overwegende dat het niet bewezen is dat pleitbezorger Debray voor die gemeente aangesteld is;

Overwegende dat het vonnis van Gent van verwijzing naar Brussel bij ontstentenis te concluderen, tegen pleitbezorger Van Loo, aangesteld voor de gemeente Waarschoot uitgesproken werd;

Overwegende dat geen enkel stuk van rechtspleging tegen de gemeente Waarschoot inhoudende dagvaarding voor de rechtbank van Brussel voorgebracht is, dat de vordering tegen die gemeente dus niet ontvankelijk moet verklaard worden;

Overwegende dat pleitbezorger Leruth overleden is wanneer de zaak in staat was.

Gelet op artikels 342 en 343 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging.

IV. Nietigheid van exploit :

Overwegende dat de partij « Gemeentelijke feestcommissie van Waarschoot beweert dat het inleidend exploit van 22 april 1954 nietig is, dat noch de naam noch de hoedanigheid van de instrumenterende

deurwaarder erin vermeld zijn, dat de vordering derhalve niet ontvankelijk is;

Overwegende dat het origineel van het exploit van deurwaarder De Keyser uit Gent dd. 22 april 1954 helemaal regelmatig is; dat op de kopij aan de commissie overhandigd, de naam van de deurwaarder niet op de gebruikelijke plaats vermeld is, maar dat de namen en adressen van drie deurwaarders op de kopij wel vermeld zijn, deurwaarder Maratto uit Brussel — deurwaarder Van Wittenberghe en De Keyser uit Gent.

Dat een twijfel dus mogelijk was nopens het punt te weten welke van die drie deurwaarders de instrumenterende deurwaarder was, punt dat door het origineel opgelost is;

Overwegende dat de commissie overeenkomstig artikel 173 van het wetboek van Burgerlijke rechtsvordering bewijzen moet dat zij daarmee een schade opgelopen heeft;

Overwegende dat zij dat bewijs niet levert, en dat de exceptie van nietigheid van de hand moet gewezen worden, zo als de middel van niet ontvankelijkheid;

V. Invloed van de vorige beslissingen :

De maat in dewelke de rechtbank door de vorige beslissingen gebonden is, is een probleem dat door zekere partijen op tegenstrijdige wijze opgelost werd.

Overwegende dat het « erga omnes » gevonnist werd :

1° Dat De Clercq een fout gepleegd heeft (gebrek aan vooruitzicht of voorzorg overtreding aan de regelen van de prioriteit);

2° Dat Ramon geen inbreuk heeft gepleegd, niet alleen ten opzichte van twee bepaalde artikelen van de Wegcode, maar zelfs ten opzichte van gelijk welk misdrijf, omdat een feit en niet een kwalificatie aan de strafrechter onderworpen is geweest (Cassatie 31 januari 1955. Pas. 1955-1-565 J.T. 1955-381);

Dat men dient te onderlijnen dat Ramon niemand gekwetst heeft, dat het dus niet mogelijk was hem op voet van artikels 418 en 420 van het strafwetboek te vervolgen, en dat zijn vrijspraak de uitgebreide gevolgen van een vrijspraak op grond van die artikelen niet medebrengt.

Overwegende dat de beslissing van de strafrechter tot veroordeling of vrijspraak, bij toepassing van artikel 4 van de wet van 17 april 1878 voor de burgerlijke rechter bindend is.

(Cassatie 3 januari 1955, Pas. 1955-1-429). Nota onder Cass. 23 juni 1932, Pas. 1932-1-200). (Cass. 10 oktober 1929 - Pas. 1929-1-322, Cass. 24 juni 1926. - Pas. 1927-1-23).

Overwegende dat integendeel de beslissing op de burgerlijke belangen door artikelen 1350 en 1351 van het Burgerlijk Wetboek geregeld is, en slechts tussen dezelfde partijen bindend is;

Dat, inderdaad, de burgerlijke vordering, voor de strafrechter ingesteld haar eigen karakter behoudt; (advies van Cassatie 17 mei 1957. Pas. 1957 I IIII en voornamelijk blz. 1115).

Overwegende dat zekere partijen beweren dat de beslissing van de strafrechter bindend is in zoverre de motieven het dispositief rechtvaardigen;

Dat de motieven, om de vrijspraak te rechtvaardigen zeggen dat de « inrichters » een fout gepleegd hebben;

Overwegende nochtans dat een ander principe uit het oog niet mag verloren worden luidens hetwelk zowel de straf- als de burgerlijke rechter iemand niet

mag veroordelen wanneer hij aan het proces niet is geroepen geweest en niet de gelegenheid heeft gekregen om zich te verdedigen;

(Vergelijk met Brussel, 14 november 1954. Pas. 1956-11-50);

Overwegend dat in ieder geval, het gezag van het bewijsde beperkt moet worden tot hetgeen dat moest beslecht zijn en dat beslecht is geweest;

Dat de draagwijdte van het gezag van het bewijsde niet uitgebreid mag worden, hetzij door middel van verklaring of van deductie (Beroep Brussel 12 juli 1957. Pas. 1957-11-185. Nopens een geval dat veel gelijkenis heeft met dit).

Overwegende dat de Correctionele Rechter de gezegde schuldigen niet met naam aangeduid heeft, en dat de algemene beschouwingen die aan de motieven van het arrest van het Hof van Beroep van Gent d.d. 27 november 1952 gebonden zijn — de burgerlijke rechter niet binden;

Overwegend dat beide partijen zowel de veroordeelde als de vrijgesproken mogen beweren dat het ongeval ook aan de fouten van derden toe te wijten is, (Van Roye-Manuel de la partie civile blz. 562);

Overwegende dat de regeling van de verantwoordelijkheid zoals zij tussen Ramon en De Clercq is geschied — definitief is geworden en dat zij zich aan de rechtbank opdringt;

Dat nochtans niets Ramon en De Clercq belet te beweren dat hun schade ook aan de fouten van derden te wijten is, onder het voorbehoud voor wat betreft De Clercq dat hij niet beweren mag, dat hij niet de minste fout gepleegd heeft, daar bij correctionele beslissing van 23 februari 1952 erga omnes gevonnist werd dat hij één fout beging;

VI. Heeft Ramon een schade door het ongeval opgelopen :

Overwegende dat men beweert dat Ramon geen schade voortvloeiende uit het ongeval opgelopen heeft, en dat hij nu alleen herstelling vraagt van de gevolgen van zijn beslissing van niet in beroep te gaan, fout die op Ramon zelf of op andere personen zou rusten;

Overwegende dat ontegensprekelijk Ramon door het ongeval erg gekwetst werd, dat het principe van een schade door hem opgelopen geen twijfel lijdt;

Overwegende dat Ramon vrij is en vrij was herstelling van zijn schade te eisen aan gelijk wie ook die een fout beging die toegedragen heeft tot de schade;

Dat hij nochtans niet verplicht was dit te doen.

Dat hij ook recht had de verschillende verantwoordelijken achtereenvolgens te dagvaarden;

Overwegende daarenboven dat iemand geen fout pleegt wanneer hij beslist niet in beroep te gaan, zelfs wanneer het later zou bewezen zijn dat hij toch belang zou hebben gehad in beroep te gaan, het beroep essentieel een facultatief verhaalmiddel zijnde.

VIII Heeft De Clercq een schade door het ongeval opgelopen ?

Overwegende dat de Feestcommissie van Waarschoot in bijgevoegde besluiten op de terechtzitting van 21 en 29 maart 1958 genomen, beweert dat De Clercq geen enkele som betaald heeft, omdat Ramon door de verzekeringsmaatschappij van De Clercq en niet door De Clercq persoonlijk vergoed werd.

Overwegende dat de Commissie beweert dat De

Clercq zich belangrijke sommen wil doen toekennen, die een voordeel en een winst voor hem zouden zijn, terwijl de Commissie zou blootgesteld blijven aan een vordering vanwege de verzekeraar;

Overwegende dat De Clercq — en niet zijn verzekeringsmaatschappij veroordeeld werd aan Ramon zekere sommen te betalen;

Overwegende dat vier van de kwijtschriften door Ramon ondertekend, op naam van de verzekeringsmaatschappij opgesteld zijn, maar duidelijk zeggen dat die betalingen overeenkomstig de vonnissen of arresten plaats gevonden hebben;

Overwegende dat het laatste kwijtschrift nog duidelijker is en uitdrukkelijk zegt dat de Verzekeringsmaatschappij betaald heeft, handelend in naam en voor rekening van zijn verzekerde dhr. De Clercq;

Overwegende dat in principe, de beklagde moet betalen en dat, wanneer hij verzekerd is, dan moet de Verzekeringsmaatschappij haar verzekerde waarborgen, het is te zeggen hem zijn schade terug betalen;

Overwegende dat hier de Verzekeringsmaatschappij aan het slachtoffer de sommen onmiddellijk betaald heeft, maar voor « rekening van De Clercq » dat die sommen dus moeten aangezien worden als door De Clercq betaald, dat de Verzekeringsmaatschappij in casu uitdrukkelijk als uitvoeringsagent gehandeld heeft. (De Page, t. III nr. 401).

Overwegende dat de Commissie beweert dat in ieder geval, de verzekeringsmaatschappij gesubrogeerd is in de rechten van de verzekerde door artikel 22 van de wet van 11 juni 1874, en dat bijgevolg de verzekeraar alleen over de vordering beschikt;

Overwegende indedaad dat artikel 22 het recht aan de verzekeraar geeft « in naam en plaats van de verzekerde te handelen »; (De Page, Complément t. II nr. 962);

Overwegende dat die « sui generis » subrogatie door de wet ingesteld (De Page, Complément t. III nr. 557), niet van openbare orde is, en dat de verzekeraar aan die subrogatie mag verzaken, en aan de verzekerde mag vragen de vordering in zijn plaats uit te oefenen. (Monette et De Ville — Traité des Assurances terrestres t. II nr. 482 — Cassatie 21 oktober 1948, Pas. 1948 I 585);

Overwegende dat De Clercq in besluiten beweert zonder tegengesproken te zijn, dat de Verzekeringsmaatschappij aan haar vordering verzaakt heeft, en hem alle documenten ter hand gesteld heeft om het geding in te spannen;

VIII. Wie is verantwoordelijk voor het ongeval ?

Overwegende dat het dient eerst en vooral het geval van de verschillende betrokkene personen te onderzoeken om daarna de percentage van de verantwoordelijkheden te bepalen;

1. Geval van De Clercq:

Overwegende dat het principe van zijn verantwoordelijkheid reeds vastgesteld is door zijn veroordeling op strafgebied;

Dat om de hoogte van zijn verantwoordelijkheid te kunnen bepalen, herinnerd moet worden dat hij uit de dwarsverbinding op de hoofdweg Brugge-Gent gekomen is, als wanneer twee renners, die deze hoofdweg volgende dichtbij waren genaderd;

Dat hij nooit « tempore non suspecto » verklaart heeft dat zijn zicht belemmerd was, en dat hij dus

daardoor de prioriteit van de gebruikers van de hoofdweg niet geëerbiedigd heeft;

Overwegende dat hij beweert dat hij stilstond op het ogenblik van het ongeval, maar dat de schets door de politie opgemaakt, zijn grove verantwoordelijkheid heel duidelijk aantoonst (zie plaats waar zijn auto was), (zie ook foto van de gerechtelijke politie in de bundel van La Patriotique);

2. Geval van Ramon:

Overwegende dat De Clercq alleen het geval van Ramon niet meer mag betwisten, omdat tussen hen een definitieve rechterlijke beslissing uitgesproken werd;

Overwegende nochtans dat de andere partijen mogen beweren dat Ramon ook een burgerlijke fout gepleegd heeft, om hun aandeel in de verantwoordelijkheid te zien verminderen;

Dat de Gemeentelijke Feestcommissie van Waarschoot, na beweert te hebben dat het arrest van Gent alleen Ramon van twee betichtingen vrijgesproken heeft — argument reeds onderzocht — nu beweert dat Ramon andere fouten heeft gepleegd omdat hij, zonder de weg te bezien, maar gebukt en kijkend naar de grond reed en hij aan zijn versnellingsapparaat werkte;

Overwegend dat het alleen bewezen is door het strafbundel dat Ramon gebukt was, wat overeenstemt met de normale positie van een renner die zijn krachten inspanst om de grootste snelheid te bereiken;

Overwegend dat die houding niet alleen gerechtvaardigd was door het feit dat het over een toegelaten snelheidswedstrijd ging, maar dat zij gewoonlijk door de wielrijders gebruikt is, en niet verboden is door de wegcode;

Overwegend dat die houding zeker het zicht niet vergemakkelijkt, dat het zicht er nochtans niet door verhinderd is;

Overwegend dat Ramon dus geen fout gepleegd heeft omdat hij gebukt gereden heeft, dat het niet bewezen is dat hij aan zijn versnellingsapparaat werkte, en dat in alle geval die omstandigheid ook niet als fout mag aangezien worden;

Overwegend dat men niet aan Ramon de afwezigheid van een manoeuvre mag verwijten, omdat dat manoeuvre altijd een fakultatief uitwijkmanoeuvre zou geweest zijn;

Overwegende daarenboven dat men goed begrijpt dat Ramon in de onmogelijkheid verkeerde de auto van De Clercq rechtsaf te vermijden, zoals zijn makker Adriaansen, die aan zijn rechter kant was, wanneer men de plaats ziet waar de auto van De Clercq stilstond; (Zie fotos van het Parket in bundel van de Feestcommissie);

Overwegende dat het bewijs dat Ramon een fout zou gepleegd hebben, aan de rechtbank niet geleverd is;

3. Geval van de Stad Eeklo:

Overwegende dat De Clercq alleen beweert dat de stad onvoldoende maatregelen genomen heeft om de veiligheid van de renners en de derden te vrijwaren;

Overwegende dat in principe de rechtbank onbevoegd is, gezien de schending van de machten, om te zeggen dat de politiemaatregelen door een gemeentebestuur genomen, voldoende of onvoldoende zijn;

Cassatie 14 juni 1956. Pas. 1956 I 1128.

Cassatie 17 december 1953. Pas. 1954 I 316 J.T. 1954, 678.

Brussel 10 en 12 juli 1957 Pas 1957 II 185.

Brussel 18 juni 1955 R.W. 1955-1956, 23).

Overwegende dat De Clercq beweert dat de Gemeente geoordeeld had politiemaatregelen te nemen, maar dat die politiemaatregelen te vroeg opgeheven werden;

Overwegende dat de rechtbank bevoegd is, niet om te zeggen dat politiemaatregelen langer moesten genomen worden, maar om te onderzoeken of de politie wel de gegeven onderrichtingen van zijn bestuurlijke overheden uitgevoerd heeft;

Overwegende dat aanlegger niet het bewijs levert dat de onderrichtingen zo waren dat de ordedienst langer op post moest blijven;

Overwegende in ieder geval dat, indien men moest aannemen dat de twee agenten aan de kruising «Boelaer» geplaatst, het is te zeggen op een driehonderdtal meter voor de plaats van het ongeval, te vroeg hun post verlaten hadden, dan blijft toch dit vroegtijdig vertrek zonder oorzakelijk verband met het ongeval, omdat de renners daar zonder moeilijkheden doorgereden zijn.

4. Geval van de Belgische Wielrijdersbond:

Overwegend dat de Bond gedagvaard is door Ramon en door De Clercq en dat de rechtbank eerst en vooral de rol van de Bond moet onderzoeken, omdat hij zegt dat hij alleen de koers toegelaten heeft, zonder persoonlijk de koers in te richten;

Overwegend dat volgens Savatier (Traité des Responsabilités T. II nr. 859) de organisator van een sportwedstrijd degene is die het inrichten en het beleid van die wedstrijd op zich neemt en dit op zijn verantwoordelijkheid;

Met andere woorden, de inrichter is diegene die het initiatief neemt van een wedstrijd en te dien einde de nodige voetstappen aanwendt om de vereiste toelating te bekomen (bij Gemeente of private personen);

Het is ook hij die de spelers of renners verkiest of uitnodigt om de wedstrijd te betwisten;

Het is nog hij die de nodige veiligheidsmaatregelen moet treffen om deelnemers en toeschouwers te beschermen tegen gebeurlijke ongevallen;

Overwegend dat de wielersport in België zo ingericht is dat een beroepsrennerskoers praktisch onmogelijk is zonder de deelname van de bij de K.B.W.B. ingeschreven renners, en de koers inrichters dus gedwongen zijn zich tot de K.B.W.B. te richten;

Overwegende dat artikels 84 tot 104 van de Sportreglementen van de Bond hier bijzonder van toepassing zijn, en duidelijk tonen dat de Bond de inrichter niet is;

Dat artikel 84 uitdrukkelijk bepaalt dat «alleen de clubs, regelmatig bij de K.B.W.B. aangesloten, wielrijders wedstrijden mogen inrichten»;

Dat de club, en niet de K.B.W.B. luidens artikel 104 detoelating van de gemeenten moeten vragen, en dat al die artikels uitdrukkelijk voorzien dat de inrichter de club is en niet de Bond;

Overwegende dat de club zekere voorwaarden door de Bond moet eerbiedigen;

Overwegend dat men niet beweren mag dat de Bond daardoor een inrichter is zoals men niet beweert dat de stad Eeklo, die ook de koers toegelaten heeft, inrichtster is;

Dat het niet zonder belang is te doen opmerken, dat gemeenten, zoals Brussel of Schaarbeek ook hun

toelatingen aan verschillende voorwaarden onderwerpen (zie dossier Ramon) zonder daarvoor, door wie ook, als inrichtsters van koers beschouwd te worden;

Overwegend dat men ook argumenten wil trekken uit het feit dat koerscommissarissen van de Bond aanwezig waren;

Overwegend dat de Bond zijn sportieve reglementen wil doen naleven en zich daarvoor niet bemoeit met de uitvoeringsmaatregelen van de koers;

Overwegend dat Ramon en De Clercq de maatregelen verwarren die door de club, ter zake de Feestcommissie, genomen werden met diegene die door de Bond ter gelegenheid van de gedane aanvraag en de verleende toelating getroffen werden;

Overwegend dat die maatregelen niet altijd gemakkelijk kunnen gescheiden worden, en dat soms zij onrechtstreeks tot de materiële organisatie bijdragen, en dat men ook begrijpt dat de Bond zijn eigen gebeurlijke clubs doet verzekeren, maar dat er daaruit geen argument kan getrokken worden;

5. Geval van de Feestcommissie:

Overwegend dat de feestcommissie van Waarschoot de inrichtster van de koers is, dat die commissie de toelating gevraagd heeft om de koers te mogen inrichten en dat haar hoedanigheid van organisator niet betwist kan worden;

Overwegen ddat de administratieve toelatingen de verantwoordelijkheid van de inrichters van een sportmanifestatie niet doet wegvallen;

(Mazeaud t. I nr. 498; Dor, Studie in Bull. Ass. 1947 blz. 36; Rep. prat. Droit Belge V responsabilité nummer 439 en 440; Planiol et Ripert Obligations I nr. 562);

Overwegend dat de inrichters voorzorgsmaatregelen moesten nemen om de veiligheid van de renners en van de toeschouwers te verzekeren en ook om het verkeer door te laten;

(Zie R. Charles, Revue Droit Pénal 1953 blz. 866; Van Roye, Code de la Circulation nummer 1183; Savatier, Responsabilité civile t. II nr. 868; Poche, La Responsabilité en matière des Sports blz. 27; Deweer R.W. 1949/50, Col. 472; Pirson et Devillez t. II 457).

Dat de rechtspraak talrijke toepassingen van dit principe aan de inrichters gedaan heeft.

(Dendermonde, 28 april 1954, R.W. 1954-55, 755; Dinant, 18 december 1952, R.G.A.R. 1952-5213; Beroep Luik, 18 mei 1954, J.T. 1955, 232; Cass. France, 12 VII 1954; Dalloz 1954-659; Cass. France 16VI 1914, D.P. 1917 I 194; Beroep Lyon, 26 X 1950, J.T. 1951, 235 en nota; Toulouse, 15 XII 1932, D.P. 1934 II 45; Aix 22 VI 1955 Rec. Dal. 1955 J. 600 en nota; Bordeaux, 27 V 1952. Rec. Dal. 1952 699).

Overwegend ter zake dat de inrichters te Eeklo absoluut geen andere maatregel getroffen hadden dan een brief aan het gemeentebestuur te schrijven;

Dat geen enkele koerscommissaris om de omloop geplaatst werd;

Overwegend dat die commissarissen over geen politiemachten beschikken, maar dat hun aanwezigheid nuttig is om de aandacht van de weggebruikers op het naderen van een koers te trekken, en om de koereurs van zekere gevaren te verwittigen.

Overwegend dat die commissarissen in het bijzonder op de hoogte moeten zijn van het aantal renners die aankomen en van de koers incidenten — zoals de vertraging door sommige renners opgelopen ter gelegenheid van de vorige ronden, en dat hun rol er ook in bestaat te zeggen of de koers geëindigd is en

dat in casu hun afwezigheid een belangrijke rol gespeeld heeft;

IX. Moest de Stad Eeklo de Feestcommissie waarborgen :

Overwegend dat de Feestcommissie op 9 augustus 1951 aan de burgemeester van Eeklo in de volgende termen geschreven heeft:

« Bij deze verzoeken wij U beleefd, de toelating te willen verlenen tot doortocht in uw stad of gemeente van wielrennerskoers voor beroepsrenners door ons ingericht op 11 september a.s. en de nodige politiemaatregelen te willen nemen aan de gevaarlijke bochten.

Dan volgt de aanduiding van de gevolgde wegen enz. »

Overwegend dat op 13 augustus 1951 de burgemeester antwoordde: « Ingevolge uw geëerd schrijven van 9 augustus 1951, heb ik de eer U hierbij toelating te verlenen voor de doortocht te Eeklo van de beroepsrennerskoers van 11 september a.s.

« De nodige politiemaatregelen zullen op de gevaarlijke plaatsen genomen worden ».

Overwegend dat de Feestcommissie beweert dat indien het beoordeeld moest worden dat het ongeval is gebeurd bij gebrek van veiligheidsmaatregelen, nog zouden deze laatste door de Gemeente Eeklo moeten genomen worden, krachtens de verzekering gegeven door voornoemde brief en omdat de feestcommissie geen volmacht had, behalve delegatie of speciale machtiging om zulke veiligheidsmaatregelen op de openbare weg te nemen;

Overwegend dat zoals reeds vroeger gezegd, de inrichter niet het recht heeft politiemaatregelen te nemen, maar dat hij « voorzorgsmaatregelen moet nemen »;

Dat de aanwezigheid van koerscommissarissen — alhoewel zonder politierechten — van aard is, ongevallen te vermijden;

Dat Eeklo zeker het recht had, gelijk de gemeente Schaarbeek, (zie brief van Schaarbeek, d.d. 28 maart 1952 in bundel van Ramon — Farde: Licence d'Organisation) de aanwezigheid van koerscommissarissen aan de secundaire kruisingen te eisen maar niet verplicht was dat te doen;

Overwegend dat Eeklo, aan wie de inrichters « politiemaatregelen » aan de gevaarlijke bochten gevraagd had, dit beloofd heeft en uitgevoerd heeft;

Overwegend dat de stad Eeklo geen andere verbintenissen aangegaan heeft en dat de vraag tot waarborg op niets berust;

X. Hebben anderen na het ongeval fouten tegenover Ramon gepleegd ?

Overwegend dat Ramon beweert dat:

- a) de Koninklijke Wielrijdersbond;
- b) de Heer Peeters,
- c) de verzekeringsmaatschappij de Vaderlandsche, fouten tegenover hem gepleegd hebben, met het gevolg dat zijn verdediging slecht ingericht werd en dat hij niet tijdig in hoger beroep geweest is, zodat die fouten ook tot de schade, waarvan Ramon vergoeding eist, bijgedragen hebben;

a. De Bond:

Volgens Ramon had de K.B.W.B. Ramon over zijn rechten beter moeten inlichten, en hem beter op de hoogte brengen van de aangegane verzekeringen;

Overwegend dat een ongeval in een koers aangekomen aan verschillende verantwoordelijkheden aan-

leiding mag geven, dat men goed begrijpt dat de Bond de renners doen verzekeren heeft door een persoonlijke polis en door een polis «burgerlijke verantwoordelijkheid» en dat daaromtrent weinig te zeggen is;

Overwegend daarenboven dat de Bond zijn eigen gebeurlijke burgerlijke verantwoordelijkheid doet dekken, gelijk deze van de inrichters;

Dat de Bond daardoor zeker geen fout pleegt;

Overwegend dat de Bond misschien Ramon niet onmiddellijk ingelicht heeft van het bestaan van die verzekering, van het feit dat de renners «derden waren» en dat de polissen maar aan de raadsman van Ramon werden medegegeerd met een kleine vertraging, na sommatie door deurwaarder;

Overwegend dat men moeilijk daarin een fout van de Bond kan vinden; dat de kwestie te weten of de Bond of de inrichters een fout begaan hadden, helemaal vreemd is aan de kwestie te weten of in dat geval de Bond of de inrichters door een verzekering gedekt waren; dat daarenboven de raadsman van Ramon de mededeling van de polissen op 7 april 1952 gevraagd heeft wanneer het reeds te laat was om in beroep te gaan, en dat daarenboven Ramon en zijn verdediger (zie agenda van het Bondsjaar 1951 blz. 4 in bundel van Peeters) moeilijk kunnen beweren dat zij niet op de hoogte waren van het bestaan van de verzekeringen waarvan de sportieve reglementen van de Bond zeer duidelijk spreken, met uitzondering van de verzekering van de Bond zelf;

(zie artikels 96, 396, 398).

Overwegend dat Ramon nog aan de bond verwijt dat al die verzekeringen bij dezelfde vennootschap genomen waren;

Overwegend dat die oplossing praktisch misschien niet de beste is omdat strijdigheid van belangen altijd mogelijk is, maar dat het niet bewezen is dat zulke handeling foutief zou zijn;

Overwegend dat men aan de Bond het verwijt doet, geen raad gegeven te hebben aan Ramon, als wanneer men anderzijds pleit dat de koersinrichters — de Bond inbegrepen — fouten in het inrichten der koers gepleegd te hebben. Moest de Bond Ramon aanzetten te pleiten dat de Bond een fout beging?

Overwegend in alle geval dat niemand verplicht is op te treden om een anders zaak waar te nemen (Brussel 10 november 1943. Pas. 1945 11.12).

b) De Heer Peeters en de Vaderlandsche :

Overwegend dat Peeters een onafhankelijk verzekeringsmakelaar is, dat hij in die hoedanigheid tussengekomen is — en daar persoonlijk belang had — om de verschillende assuranties voor de Bond te doen nemen;

Dat hij nochtans geen persoonlijk belang had te bekomen dat de Vaderlandse haar tussenkomst zou verhogen of verminderen;

Dat hij tussengekomen is — na het ongeval — om, overeenkomstig de gewoonte, Ramon door de advocaat van zijn verzekeringsmaatschappij te doen verdedigen;

Dat het dient onderlijnd te worden dat geen tegenstrijdigheid van belang op dat ogenblik bestond tussen Ramon en zijn verzekeringsmaatschappij, omdat beide dezelfde belangen tegen de Heer De Clercq te verdedigen hadden;

Dat op dat ogenblik niemand gedacht had een verwijt aan de inrichters te doen en dat de tegenstrijdigheid maar later gebleken is, wanneer andere advocaten van Ramon zulke thesissen aan het licht gebracht hebben;

Overwegende dat de advocaat die terzelfdertijd optrad voor Ramon en voor zijn verzekeringsmaatschappij door niemand gedagvaard is geweest, dat daarenboven zijn beroepsgeweten duidelijk uit zijn brief dd. 3 maart 1952 spruit; die advocaat betreurt nog geen antwoord van Mevrouw Ramon ontvangen te hebben en zegt dat daar de N.V. Vaderlandsche in beroep gaat voor wat haar betreft, hij eveneens beroep instelt namens de echtgenoten Ramon zo niet zou het beroep ingediend door de andere partijen hun schade kunnen berokkenen; dat die advocaat dus in volle onafhankelijkheid, eigen aan zijn orde, de raad aan Ramon gegeven heeft, niet in beroep te gaan;

Overwegende dat het feit dat het Hof daarna het vonnis toch ten gunste van Ramon hervormd heeft, niet van aard is, noch deze advocaat, noch de make-laar, noch de verzekeringsmaatschappij op een lichtzinnige wijze en zonder het minste element van bewijs te doen verdenken.

XI. De verdeling van de verantwoordelijkheden :

Overwegende dat de Rechtbank nu het percentage van de verantwoordelijkheid van de automobilist De Clercq en van de inrichters van de koers moet bepalen;

Overwegende dat de verantwoordelijkheid van de automobilist groter is dan de verantwoordelijkheid van de inrichters, omdat hij in alle geval de voorrang aan de renners moest afstaan;

Dat het dient 3/5de van de verantwoordelijkheid op de automobilist De Clercq te doen rusten en 2/5de op de Gemeentelijke Feestcommissie;

XII. De Raming van de schade;

Overwegende dat de Feestcommissie die geen partij was in de vorige vonnissen in pleidooien de hoogte van de gevraagde schadevergoeding betwist heeft en dat zij het recht heeft dit te doen;

Overwegende nochtans dat zij in besluiten geen bepaalde manier om die schade te berekenen voorstelt;

Dat het uit de gegevens aan de rechtbank overhandigd, spruit dat Ramon een dubbele schade ondergaan heeft; als renners en als cafébaas;

Dat hij niet meer in staat is die twee bezigheden uit te oefenen;

Dat rekening houdende met zijn ouderdom, met die dubbele activiteit en met de grote morele schade spruitende uit zijn bijzonder groot fysisch verval, heel de oorspronkelijke schade van Ramon ex aequo et bono op 4.059.165 fr. mag vastgesteld worden;

Overwegende dat het bewezen is dat De Clercq reeds 2.435.498 fr. betaald heeft; dat De Clercq het recht heeft van de Feestcommissie te vergen dat zij hem die som terugbetaalt, in evenredigheid met haar hierboven vastgestelde verantwoordelijkheid, hetzij 2/5 van 2.495.488, blijft 974.198 fr.;

Overwegende dat Ramon, waarvan de schade tot nu toe niet hersteld is ten belope van 4.059.165 — 2.495.498 blijft 1.623.667 fr., het recht heeft die som — of beter de som van 1.620.418 fr. om binnen de perken van de eis te blijven — van de Feestcommissie te eisen, omdat de Feestcommissie in solidum voor het geheel gehouden is; (De Page, i.I. nummer 6 en nota 1 blz. 20, Cassatie, 4 april 1957, Pas. 1957, I, 956, 28 januari 1957, Pas. 1957, I, 620);

Dat overigens de rechtbank niet gelast is met de vraag, te weten of de Feestcommissie — in de zeer bijzondere omstandigheden van huidig proces — niet het recht zou bezitten terugbetaling te eisen van De

Clercq van zijn bijdrage (part contributoire) in die veroordeling;

Overwegende dat de partijen betaling van vergoedende intresten eisen, dat die intresten betaald moeten worden sedert de datum van het ongeval voor wat Ramon betreft, en sedert de datum van de betalingen voor wat De Clercq betreft (zie data van de stempels « Payé » op de ontvangstbewijzen).

XIII. Tegeneis van Peeters :

Overwegende dat aanlegger in zijn dagvaarding zegt: « Aangezien de Boetstraffelijke rechtbank op 23 febr. 1952 haar vonnis velde, vonnis waardoor de twee comparanten strafrechtelijk veroordeeld werden terwijl de burgerlijke verantwoordelijkheden voor het ongeval verdeeld werden naar rato 3/5 De Clercq en 2/5 Ramon;

« Aangezien nochtans dat mijn verzoeker, die het Brugmann-Hospitaal niet kan verlaten, slechts laat-tijdig in kennis gesteld werd van die uitspraak, en van de boosaardige tussenkomst van een zekere Jef Peeters, vertegenwoordiger van de « Assurance Patriotique » en afgevaardigde van de « Ligue Vélocipédique Belge... »;

Overwegende dat de woorden « boosaardige tussenkomst van de Heer Peeters » beledigend zijn;

Overwegende dat dus dient de schrapping van de woorden « de boosaardige tussenkomst van de Heer Jef Peeters » te bevelen en een frank schadevergoeding aan eiser Peeters te verlenen;

Overwegende nochtans dat er geen redenen bestaan de publicatie van het vonnis te bevelen, daar Peeters niet bewijst door die lasterlijke woorden een bijzondere schade opgelopen te hebben.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN ANTWERPEN

1e Kamer bis — 25 april 1959.

Voorzitter : M. Roevens.

Rechters : M.M.Cornette en Gepts.

Advocaten : Mrs. Paul Pollet en Gérard Van Hoof.

Gezinsvergoedingen. — Artikel 25 van het K.B. van 22 december 1938. — Bekleed zijn van een mandaat van zaakvoerder van P.V.B.A. — Maatschappij zonder activiteit. — Verplichting bijdragen te betalen.

Om onder toepassing van de wet te vallen is het niet de duur of de belangrijkheid van de prestaties van de zaakvoerder die in aanmerking komen, maar het eenvoudig bekleed zijn van het mandaat, tenzij bewezen zou zijn dat dit mandaat beëindigd werd door overmacht, ontslag, afzetting of overlijden.

Onderlinge Maatschappij t/ L. Van de Wiel.

Overwegende dat de eis van appellante lastens geïntimeerde er toe strekt hem te zien en te horen veroordelen tot betaling ener som van 9.321 fr. die hij zou verschuldigd zijn uit hoofde van bijdragen en verhogingen van het tweede halfjaar 1953 tot en met het tweede halfjaar 1956;

Overwegende dat de eerste rechter de vordering slechts gegrond verklaarde in zoverre zij slaat op de bijdragen en verhogingen, verschuldigd voor het tweede halfjaar 1953 zijnde 1.166 fr.; dat appelland voor het overige van hare vordering afgewezen werd daar de P.V.B.A. WIVA, waarvan geïntimeerde zaakvoerder is, van af einde 1953 geen enkele activiteit meer heeft

gehad, hetgeen ook bevestigd wordt door een verklaring van de ontvanger der belastingen;

Overwegende dat voor beheerders, commissarissen of zaakvoerders der maatschappijen, het niet de duur is of de belangrijkheid van de prestaties die in aanmerking komen, maar het eenvoudig bekleed zijn van een mandaat van beheerder, commissaris enz. — hij weze bezoldigd of niet — moet aangezien worden als zich uitstrekkende over gans het jaar en de persoon onder toepassing der wet op de zelfstandigen doet vallen (Cassatie 18-4-1958 in z. Onderlinge Hulpkas van de Staat c/ Moorkens); (1)

Overwegende dat geïntimeerde niet aanvoert dat zijn mandaat beëindigd is door overmacht, ontslag, afzetting of overlijden; dat hij er enkel op wijst dat zijn zaakvoerderschap slechts « eenvoudige uitoefening in schijn » is van dit beroep en dit daar het in feite een « lamgelegde en uitgeholde » vennootschap betreft, met totaal verdwijnen van alle actief en passief, dat geen enkele handeling gesteld zijnde in casu gedurende al die jaren, het zaakvoerderschap geen seconde is uitgeoefend geweest;

Overwegende dat deze laatste stelling niet kan bijgetreden worden daar het belast zijn met een opdracht van zaakvoerder, waaraan wettelijk geen einde werd gesteld, volstaat ter toepassing van kwes-tieuze wetgeving; dat overigens de bewoordingen zaakvoerder zijn of het zaakvoerderschap uitoefenen gelijk te stellen zijn.

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doet het vonnis a quo gedeeltelijk te niet, en doende wat de eerste rechter had dienen te doen, veroordeelt geïntimeerde om aan appellante te betalen de som van 9.321 fr., met de intresten en de kosten van beide gedingen.

(1) Zie R.W. 7-9-1958 Kol. 23 met noot van Paul Pollet.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

18 januari 1958.

Voorzitter : M. Terlinden.

Rechters : M.M. Roget en Helleputte.

Advocaten : Mrs. Cleeremans en Bosmans.

Wegverkeer. — Achteruit rijden.

Indien bij het in gang zetten het licht achteruit rijden van een rijtuig ingevolge de helling van de weg van onbehandigheid doet blijken, maakt zulks niet een manoeuvre uit in de zin van artikel 17 van het verkeersreglement.

De in artikel 44 van het verkeersreglement bedoelde richtingsverandering beoogt klaarblijkelijk het afslaan naar links of naar rechts, zoals trouwens bepaald in artikel 25.

Het verkeersreglement voorziet niet een bepaald aanduidingsteken in geval van achterwaarts rijden.

O.M. en Van Linthout t/ Gérard en Criée de Namur.

Overwegende dat de verjaring van de openbare vordering gestuit werd door de rechtstreekse dagvaarding aan gedaagde betekend op 21 oktober 1957;

Overwegende dat de overtredingen ten laste van verdachte gelegd door het onderzoek ter zitting in beroep gedaan als niet bewezen zijn gebleven;

Overwegende dat de gedaagde Gérard de vracht-

wagen, die hij bestuurde, tot stilstand had gebracht op 22 oktober 1956 te Leuven tussen de twee rijstroken van de Tervuurse en de Naamse vest vóór de lichte vrachtwagen van de burgerlijke partij; dat toen gedaagde achteruit gereden heeft ingevolge de helling van de baan en alzo in botsing is gekomen met de wagen van de burgerlijke partij, wat volgens deze laatste hem in overtreding zou stellen met artikel 17, 44 en 46 van de wegcode;

Overwegende dat geen enkel van die wetsbepalingen in het huidige geval toepasselijk is;

Overwegende dat, indien bij het in gang zetten, het achteruitkomen van een voertuig ingevolge de helling van de weg, een onbehendigheid aan de dag legt, het geen manoeuvre uitmaakt in de zin van artikel 17;

Overwegende dat de richtingsverandering door artikel 44 voorzien klaarblijkelijk het naar links of naar rechts afslaan beoogt zoals het trouwens bepaald is in artikel 25;

Overwegende dat het algemeen verkeersreglement geen bepaald aanduidingsteken voorziet in geval van achterwaarts rijden;

Overwegende dat de eventuele fout van gedaagde dienvolgens door het verkeersreglement niet voorzien is;

Overwegende dat de eerste rechter zich onbevoegd had moeten verklaren om over de eis van de burgerlijke partij te beslissen;

Om deze redenen :

De Rechtbank houdt het eerste vonnis goed op strafgebied en wijzigend op burgerlijk gebied zegt dat de politierechtbank onbevoegd was om te beslissen over de eis der burgerlijke partij. Legt de kosten van het Openbaar Ministerie en van de b. partij ten laste van de burgerlijke partij.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

10 mei 1958.

Voorzitter : M. van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs. Putman en De Clerck.

Aanneming. — Verborgen gebreken. — Tijdig protest en nemen van maatregelen na ontdekking ervan door aanbesteder vereist.

De aannemer is voor de verborgen gebreken van zijn werk op de bij de koop-verkoop geregelde wijze aansprakelijk.

De aanbesteder moet binnen een korte termijn na de ontdekking van de gebreken ze tegensprekelijk doen vaststellen en een vordering, hetzij tot ontbinding der overeenkomst, hetzij tot prijsvermindering, hetzij tot herstelling instellen. De aanbesteder, die de eventuele gebreken door een derde laat herstellen. De aanbesteder, die de eventuele gebreken door een derde laat herstellen zonder de herstelling tegenover de aannemer of zonder daartoe de rechterlijke machtiging krachtens artikel 1144 B.W. te vorderen, verliest zijn recht op reclame en herstelling.

P.V.B.A. De Weerdt t/ Kint.

Overwegende dat, volgens eiseres, er begin 1952 een aannemingsovereenkomst gesloten werd tussen partijen, waarbij verweerder de parketvloeren van het gelijkvloers en de drie verdiepingen van het gebouw aan de H. Beyaertstraat nr 4 te Kortrijk moest leggen; verweerder het werk uitvoerde, factureerde op 10 april, 8 mei, 16 mei en 18 mei 1954 voor 540.00 Fr. en betaling ontving;

dat echter, altijd volgens eiseres, de parketvloeren na enkele maanden overal loskwamen, en verweerder, spijt aanmaningen, niet omzag, zodat eiseres in september 1954 door een derde vakman alles moest laten herdoen met nieuwe onderlaag en hout tegen 69.928 Fr., verweerder wanprestatie pleegde en de ontvangen sommen moet terugbetalen;

Overwegende dat verweerder ten eerste betoogt dat hij de vroegere slechte aannemer P. Desmedt opvolgde, met materialen voor onderlaag en bevloering van eiseres moest werken en zijn werk onder het toezicht en de leiding van de architect Deweerdt uitvoerde en ten tweede dat hij nooit in gebreke werd gesteld, nooit tot enige tegensprekelijke expertise van het zagezegd slecht werk werd uitgenodigd en hij zich aldus na 6 jaar niet meer behoorlijk verdedigen kan;

Overwegende dat de vaste aannemingsovereenkomst tussen partijen voldoende vaststaat;

Overwegende dat eiseres geen enkele in-gebrekestelling van verweerder bewijst;

Overwegende dat eiseres een deskundig onderzoek vordert alsmede een getuigenverhoor, vermits de huurders en de derde vakman Vanneste voldoende de gebreken van verweerdens werk kunnen bewijzen;

Overwegende dat de vordering van eiseres niet opgaat om 4 redenen :

1) omdat bij een aannemingsovereenkomst de aannemer, volgens de rechtspraak, voor de verborgen gebreken van zijn werk aansprakelijk is op de wijze waarop dit voor de koop-verkoopovereenkomst geregeld is, zodat de bouwheer binnen een korte tijd na de ontdekking van de gebreken, deze moet identificeren, door deskundig onderzoek tegensprekelijk moet bewijzen en een vordering instellen (art. 1648 B.W.) hetzij tot ontbinding van de overeenkomst, hetzij tot prijsvermindering, hetzij tot herstelling;

ter zake heeft de bouwheer, die de gebreken ontdekte sinds het begin van 1953, gedurende 5 jaar niets van dit alles gedaan;

2) omdat de bouwheer geen terugbetaling van de betaalde aannemingsprijs kan vorderen zonder eerst de ontbinding van de overeenkomst te hebben gevraagd en bekomen;

3) omdat de bouwheer de voorgewende verborgen gebreken (waarvan de herstelling niet onverwijd en hoogst dringend moest gebeuren, geval waarin een medecontractant een wederkerige overeenkomst eenzijdig en zonder tussenkomst van de rechtbank (artikel 1184 B.W.) geldig verbreken kan, (zie noot Morel, Sirey, 1922, I, 369) door een derde liet herstellen zonder dit jegens de aannemer te vorderen en zonder de rechterlijke machtiging van artikel 1144 B.W., hetgeen hem elk recht tot reclamatie en herstelling jegens de aannemer ontnemt;

(Hof Brussel, 6 februari 1952, R.W. 1951-52, 1040; Hrb. Gent, 19 maart 1913, J.C.F. 1913, 143 en 29 oktober 1913, J.C.F. 1914, 299; De Page, T. IV, nr 887, 2e lid met rechtspraak in noot 5);

4) omdat de zoon Deweerdt als architect normaal moet gezien hebben hetgeen eiseres voorwendt, nl. dat verweerder geen gezonde onderlaag voor parketvloeren legde;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend,
Ontzegt aan eiseres haar vordering, kosten ten haren laste;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST.-NIKLAAS

1e Kamer — 27 mei 1958

Voorzitter: M. Dirix

Rechters: M.M. Maes en Elewat.

Referendaris: M. Cloquet.

Advocaten: Mrs. Van de Velde-Winant en Maillet.

Koop en verkoop. — Vereisten voor stilzwijgende akkoordbevinding.

Het stilzwijgen op een schriftelijk verzoek van de wederpartij kan slechts dan als bewijs van akkoordbevinding tussen handelaars gelden — vooral in zake koop en verkoop — wanneer vaststaat, dat zij sedert geruime tijd onder elkaar doorlopend zaken deden en de partijen ook niet schriftelijk bevestigde orders meermaals hebben uitgevoerd.

P.V.B.A. Universel Autos t./ Franckaert-Merckx.

Overwegende dat eiseres aan verweerder een chassis autocar Scania-Vabis heeft verkocht tegen de som van 500.000 fr.;

dat het bestelorder van 3 augustus 1954 niets bedingt nopens de betaling, tenzij hetgeen voorkomt in de algemene voorwaarden;

dat gezegde algemene voorwaarden bepalen :

art. 2. — Het materieel is contant te betalen op het ogenblik van de levering te Gent...

art. 12. — In geval dat de betaling op afbetaling zou geschieden, wordt de onderhavige verkoop gesloten, ...aan de tarieven en voorwaarden der organismen van « Crédit Automobile »... onder voorbehoud dat het crediet door zulkdanig organisme of door een andere bank wordt aangenomen;

Overwegende dat het uit de omstandigheden van de zaak blijkt dat partijen aan die voorwaarden hebben verzaakt;

dat eiseres inderdaad het chassis geleverd heeft zonder enige andere kontante betaling te eisen dan de storting van een voorschot van 100.000 fr.;

dat partijen anderzijds in onderhavig geding geen gewag hebben gemaakt van tarieven en voorwaarden van « Crédit Automobile » en dergelijke tarieven of voorwaarden ook niet hebben voorgelegd aan de Rechtbank;

Overwegende dat verweerder het chassis in ontvangst nam op 7 september 1954;

dat hij slechts op 15 december 1954 bij een financieringsinstelling het nodige krediet bekam om aan eiseres de 400.000 fr. te betalen die hij haar nog verschuldigd bleef;

Overwegende dat eiseres, bij het vernemen dat de financiering verzekerd was, op 18 december 1954 aan verweerder de faktuur van het onderstel liet geworden;

dat gezegde faktuur de clausule draagt : « In geval van niet betaling binnen de acht dagen van datum dezer, zullen de bedragen van rechtswege intrest dragen van 6 % s jaars;

dat de intresten dus slechts vanaf 26 december 1954 konden verschuldigd zijn;

dat door de financieringsinstelling aan eiseres 425.000 fr. werden betaald op 22 december 1954;

Overwegende dat eiseres thans tegen verweerder de betaling vordert van 7.000 fr., die zij beweert zelf aan de firma Scania-Vabis (importeur : A. Denonville) te hebben moeten betalen als intresten wegens verwijl, omwille van het feit dat de som van 400.000 fr. niet op 7 september 1954 doch slechts op 22 december 1954 werd betaald;

Overwegende dat eiseres niet bewijst dat verweerder zich zou verbonden hebben een intrest te betalen voor het verstrijken van een vroegere datum dan 26 december 1954;

dat eiseres evenmin bewijst dat zij verweerder zou aangemaand hebben de hoofdsom te betalen vóór 22 december 1954;

Overwegende dat zij integendeel gehandeld heeft als iemand die geen recht had op de thans geëiste intresten, wanneer zij op 18 december 1954 de faktuur aan verweerder liet geworden vier dagen vóór de som van 425.000 fr. te hebben ontvangen, en wanneer zij aan verweerder op 29 december 1954, zonder de minste som te weerhouden ten titel van verschuldigde verwijlintresten, een bedrag van 25.000 fr. terugbetaalde, die zij te veel ontving op de 425.000 fr. welke het financieringsorganisme haar had betaald;

Overwegende dat eiseres ten onrechte beweert dat verweerder dient beschouwd te worden als hebbende naderhand aanvaard de som van 7.000 fr. te betalen als intresten wegens verwijl;

dat eiseres het beweerd akkoord van verweerder niet bewijst;

dat zij weliswaar het stilzwijgen van verweerder inroept op de brieven waarin eiseres de betaling van gezegde 7.000 fr. vroeg;

doch dat de ontstentenis van reactie vanwege verweerder op gezegd schrijven, niet de betekenis heeft welke eiseres er aan wil hechten;

dat het stilzwijgen wel als bewijs van akkoord kan gelden tussen handelaars — vooral in zake koop en verkoop — wanneer het bewezen is dat zij onder elkaar sedert geruime tijd doorlopend zaken onderhielden en wanneer de partijen ook niet schriftelijk bevestigde orders meermaals hebben uitgevoerd;

doch dat het stilzwijgen in onderhavig geval niet als bewijs van toestemming kan gelden, waar de aankopen van verweerder bij eiseres slechts tweemaal geschieden, — waar zij niet bestemd waren voor het verder verkopen van de gekochte zaken, doch voor de eigen uitrusting van verweerder, — waar de aankoop aanleiding gaf tot een schriftelijk bewijs, — waar het geschil intresten betreft waarvan de schuld, indien er daaromtrent een akkoord bestond, evengoed door hetzelfde schriftelijk bewijs kon geregeld worden;

Overwegende dat er des te minder aanleiding bestaat om het stilzwijgen van verweerder als bewijs aan te nemen dat eiseres zelve een inactieve houding heeft aangenomen waaruit verweerder dan ook wederkerig zou kunnen besluiten dat eiseres stilzwijgend aan haar oorspronkelijke eis heeft verzaakt;

dat eiseres inderdaad, na van verweerder de betaling van 7.000 fr. te hebben geëist op 14 februari 1955, van haar gedurende bijna één jaar niets meer liet horen;

dat zij verweerder slechts op 25 januari 1956 aan haar vroegere aanvraag herinnerde, doch niettegenstaande verweerder op dit verzoek geen gevolg gaf, opnieuw twee jaar liet voorbijgaan, zonder te roeren;

Overwegende dat het stilzwijgen van verweerder des te minder in voormelde omstandigheden als een akkoord mag beschouwd worden, dat partijen in geschil waren nopens een faktuur van eveneens ongeveer

7.000 fr., die steeds betwist was geworden door verweerder;

Overwegende dat eiseres ten onrechte als een voldoende bewijs van het door haar beweerde akkoord van verweerder, het feit inroept dat de postbediende, die op 27 december 1957 een ontvangstkaart van 7.007 fr. bij verweerder kwam aanbieden, op gezegde kaart een etiket aanbracht met de gedrukte vermelding: «zal trekker betalen»;

dat verweerder ontkent dergelijk antwoord aan de postbediende te hebben gegeven en dat de mogelijkheid van een misverstand daaromtrent, vooral in de omstandigheden van de zaak, te groot is om de betwiste vermelding als bewijs van akkoord aan te nemen, vooral dat men niet inziet waarom verweerder — indien hij akkoord was — niet terstond zou betaald hebben, vermits eiseres zelve hem beschouwt als zeer goed bij machte om een dergelijk bedrag te kwijten;

Om deze redenen:

de Rechtbank, makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk doch niet gegrond, wijst ze als dusdanig van de hand en verwijst eiseres in de kosten.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen.

Op donderdag, 21 mei j.l., kon de Vlaamse Conferentie haar leden, de Heren Magistraten en de echtgenoten, vergasten op een avant-première van de buitengewoon knappe speelfilm «Compulsion» van Richard Fleischer.

Zoals reeds tweemaal vroeger gebeurd was, werd deze avond ons aangeboden door het Bestuur van de Bioscoop Rex. Het begint werkelijk een traditie te worden, die dan ook meer en meer sukses kent.

Wanneer inderdaad de vorige jaren de bioscoop Vendôme volstond om de kijklustigen een gerieflijke zitplaats te bezorgen, dan diende nu beroep gedaan te worden op het groter aantal zetels van de Odéon.

Voor de talrijke aanwezigen is het onnodig nog iets over de film te zeggen. Degenen die niet konden komen, moeten deze schade absoluut inhalen, want het loont de moeite. De uiterst gunstige recensies in de kranten en de bekroning op het Filmfestival te Cannes van de voornaamse vertolkers, Orson Welles, Dean Stockwell en Bradford Dillman spreken voor zichzelf.

De dames stelden ten eerste de vriendelijke attentie van het Bestuur van de bioscoop op prijs om ijspralines voor hen te laten rondtellen. Onnodig te zeggen dat de heren er hun deel van opgeëist hebben.

Vóór de vertoning richtte Voorzitter van Nieuwerburgh een kort dankwoord tot de inrichters, terwijl deze de goedheid zo ver dreven om nadien nog een receptie aan te bieden waarop naast de Heer Stafhouder en de leden van de Tuchtraad, het Bestuur van de Vlaamse Conferentie en verscheidene Heren Magistraten aanwezig waren. Wij herhalen onze beste dank tot de inrichters en meer in het bijzonder tot de Heren Heylen en de Meester en spreken de hoop uit dat deze lofwaardige traditie zal voortgezet worden.

A. van Gelder.

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 25-1-1959)

«Die meisten Mängel des Rechts sind nur Mängel seiner Sprache.»

(H. Weck, «De Sprache im Deutschen Recht»)

«Als wij klagen over de rechtstaal, dan is niet de taal de schuld, maar zij zelve hebben schuld, die de taal hebben verwaarloosd.»

(J. I. De Haan)

1. *wanneer*, volgens art. 1167...

— «*wanneer*» is, als lapmiddel in plaats van «*dan wanneer*» (vertaling van het Frans, *alors que*), weinig geslaagd te heten. De juiste term is «*terwijl*».

2. «In zover het middel gericht is tegen het *dispositie*oordeelt.»

tief van het arrest, *welke* beide aanleggers ver— «*dispositief*» is een vreemd woord dat in het Nederlands kan vertaald worden door «*beschikking*». Purisme in zijn overdreven vormen is uit den boze en belachelijk doch wij mogen toch geen vreemde woorden in onze taal laten binnendringen als er goede eigen-Nederlandse voor in de plaats kunnen gezet worden!

— «*welke*» slaat hier als betrekkelijk voornaamwoord blijkbaar op «*arrest*» (of *dispositief*) en is dus een taalfout. «*Arrest*» (of *dispositief*) is namelijk onzijdig en de vorm «*welke*» wijst op een vrouwelijk woord of op een meervoud. Het zou hier dus «*hetwelk*» moeten zijn. Maar, zou het korte «*dat*» het niet evengoed doen?

3. «...daaruit niet volgt dat de erfsteller geen misbruik van dat recht, *het is te zeggen* een ongeoorloofde handeling, zou kunnen plegen.»

— «*Het is te zeggen*»: ongeoorloofde letterlijke vertaling van de Franse uitdrukking «*c'est-à-dire*». (Men zou ook in het Frans b.v. niet mogen zeggen: «*Ça tombe contre*»). Even belachelijk zijn, voor iemand met Nederlands taalgevoel, die letterlijk vertaalde Franse vormen. Laten we in dit geval zeggen «*dit is*» of «*dit betekent*».

4. «Dat inderdaad evenals lasten slechts lasten zijn welke het eigendom bezwaren en waartoe de vruchtgebruiker moet bijdragen, enkel *voor zoveel* ze na het vestigen van het vruchtgebruik *dienen uitgevoerd* ze ook dit karakter niet kunnen hebben ten opzichte van de bijzondere legataris, wanneer ze vóór het overlijden van de erflater opvorderbaar waren»;

— «*welke*»: in deze lange zin verdient het des te meer aanbeveling het korte «*die*» te schrijven.

— «*voor zoveel*» = «*pour autant*» = Frans met Vlaamse woorden. In het Nederlands is dat «*in zover*».

— «*dienen uitgevoerd*» = juridisch en administratief taalvergroeisel dat door sommigen (o.i. ten onrechte) geduld wordt omdat het nu eenmaal gebruikt wordt. Gevaarlijke verdraagszaamheid! Het hulpwerkwoord «*worden*» moet hier staan.

Wat betekent nu deze zin: «Dat inderdaad lasten slechts betekent 'lasten die het eigendom bezwaren en waartoe de vruchtgebruiker enkel moet bijdragen als ze na het vestigen van het vruchtgebruik dienen uitgevoerd te worden', en zij dus ook dit karakter niet kunnen hebben ten opzichte van de bijzondere legataris, als ze vóór het overlijden van de erflater opvorderbaar waren.»

5. «...verschuldigd wegens het eigendom van een onroerend goed»

— «*eigendom*» is mannelijk in de betekenis van eigendomsrecht (dus hier) en onzijdig als het de bezitting zelf aanduidt (dit is mijn eigendom) (zie woordenlijst blz. 144); dus: *de* eigendom.

6. «Dat, bijgevolg, de interpretatie... de bewijskracht die aan die beschikking *verschuldigd is, schendt*.»

— «*verschuldigd*» past in dit milieu minder, beter ware, «die... moet toegekend worden».

— «*schendt*» is in principe juist gebruikt, doch te sterk voor de gelegenheid. «Aantast» zou al wat beter zijn of «vermindert»; ofwel, als er niets van overblijft, «tenietdoet».

7. «Dat het laatste lid van bedoeld artikel uitdrukkelijk bepaalt dat de terugbetaling mag *vervolgd* worden tegen dezen die verantwoordelijk zijn voor de verwonding of ziekte die de bijstand noodzakelijk heeft gemaakt, dit soort bijstand *wordende* aldus aangezien als een schade door de C.O.O. die moet vergoed worden.»

— «*vervolgen*» betekent: verder volgen, voortzetten, met vijandige bedoeling volgen of nagen, betrekken in rechte.

Geen van deze betekenisnuances kan hier dienen om het verkeerd gebruikt «vervolgd worden» te rechtvaardigen. Men heeft hier blijkbaar het Franse «poursuivre» te achteloos vertaald. Het volstaat bij Grootaers de vertaling van dit woord te zoeken om te vinden: (betaling) *vorderen* (jur.)!

— «*wordende*». Het gebruik van deelwoorden in dergelijke gevallen vindt men in het Frans en het Engels veel. In het Nederlands schrijft men gewoonlijk een bijzin die begint met «waarbij»....»

— «*een schade door de C.O.O.*». Wat? «geleden of veroorzaakt»? Het gebruik van een werkwoord zou duidelijkheid brengen.

— «*die moet vergoed worden*». «Vergoeden» betekent goedmaken, een gelijke waarde geven voor, (het uitgegevene) teruggeven (V. Dale) «iemand de schade, de gemaakte onkosten vergoeden».

In dit voorbeeld is het duidelijk dat «iemand» het belanghebbend voorwerp is en «schade enz.» het voorwerp. «Vergoeden» is een overgankelijk werkwoord met als voorwerp dat wat vergoed wordt, de schade b.v.

Het is niet hetzelfde als «schadeloosstellen» dat als voorwerp de persoon heeft die de vergoeding ontvangt.

Als men dus in onze tekst de C.O.O. bedoelde, dan had men moeten schrijven «wie» in plaats van «die». Bedoelde men de «schade» dan had er best een komma gestaan na C.O.O. want nu lijkt het of «die moet vergoed worden» een restrictieve bijzin is bij C.O.O. en dat heeft men zeker niet gewild.

8. «... de feiten ... die tegen betichte weerhouden zijn *geworden*».

— «*geworden*» laat men meestal weg.

9. «Zodat er *geen sprake* is het geding in hoger beroep tot een derde uit te breiden...»

— De uitdrukking is «er is geen sprake *van*». Die «van» moet erbij komen.

10. «...kwijtingen die aantonen dat de slachtoffers met de verzekeraar *verrekend hebben*».

— Een contaminatiegeval: ofwel «met»... «afgerekend»... ofwel «en»... «verrekend»...

11. «...verklaart het *meergevorderde ongegrond*» en wijst het af;

— Het lijkt hier op een denkfout; niet wat meer gevorderd wordt verklaart men ongegrond of wijst men af; wel de vordering of de eis zelf. Hier had kunnen staan «...verklaart de eis tot hogere schadevergoeding ongegrond en wijst hem af...»

12. «...dat het onderhavig geding ertoe strekt appellante zich te horen veroordelen...»

— Dit is geen Nederlands. Het had kunnen zijn «...strekt dat appellante zich zou horen veroordelen».

13. «dat echter, *waar* het Hof de rechter is in hoger beroep...»

— «*waar*» drukte alleen plaats uit en geen grond of reden, dus is het fout. Het moet zijn «daar».

14. «...de zaak; dat deze *in staat is* definitief *gewezen* te worden;

— «in staat...» het is niet de zaak die definitief moet gewezen worden (dit staat hier nochtans) maar het vonnis of het arrest. Men kan dan zeggen dat ze «in staat van wijzen is». In andere combinaties, b.v. zoals hierboven, kan men «in staat» niet schrijven.

Nu is «in staat van wijzen» wel een zg. juridische uitdrukking maar velen die geen jurist zijn zullen ze niet verstaan. Daar wij de algemene verstaanbaarheid voorstaan stellen wij voor «dat deze klaar is voor definitieve uitspraak».

15. «dat uit het feit dat geïntimeerde niet gewoon zou zijn te drinken, niet *dient afgeleid* dat de bovengemelde hoeveelheid drank hem in een toestand heeft gebracht die een onvoorziene en aanzienbare verzwarende van het risico heeft meegebracht.»

— «*dient afgeleid*» ongeoorloofde weglating van het hulpwerkwoord «worden».

— «*aanzienbare* verzwarende» is eigenlijk «aanzienlijke...»

16. Overwegende verder dat, *zo* er voor geïntimeerde geen reden bestond om op de uiterste rand van de baan te rijden, deze gedraging niet noodzakelijk aan dronkenschap te wijten is;»

In deze samengestelde zin is de eerste (bijzin) een toegeving. Deze leiden wij in het Nederlands in met «*al*». Dus: «...al bestond er voor geïntimeerde geen reden om...»

17. «...dat indien U.O. zich slechts om 18 uur bij de Rijkswacht heeft aangemeld, daaruit niet volgt dat hij *al zo te doen gewacht heeft* met het doel alle sporen van drank te laten verdwijnen;»

— «dat hij al zo te doen gewacht heeft...» is geen beschaafd Nederlands. Men zou hier kunnen schrijven «... dat hij ermee gewacht heeft

dit te doen...» of nog beter «dat hij hiermee gewacht heeft». In het Frans lijkt het meer op deze fout (*attendre de...*); in het Nederlands wacht men «met» iets.

18. «dat geen plaats meer overbleef...»
— Na dat, hoort «er».
19. «dat hij bewust was of bewust moest zijn van eer-toestand...»
— Het Nederlands zegt «*zich* bewust zijn van...»
20. «om van de zaak te kennen».
— Dit is letterlijk vertaald Frans. Het Nederlands heeft hiervoor «van een zaak kennis nemen».
21. «Overwegende *ten gronde* dat de oorspronkelijke eis van appellanten *strekt teneinde* geïntimeerde te *horen* veroordelen in betaling van...»
— «*ten gronde*». Deze beeldende uitdrukking duikt nog wel eens op in plaats van het correcte «over de grond (der zaak)» of «wat de grond (der zaak) betreft» en dgl.
— «strekt». Het vaste voorzetsel bij strekken is «tot».
— «horen». Dit woord houdt natuurlijk verband met de gesproken vorm van de gerechtelijke werkwijze, doch het kan een reeds lange zin nodeloos verzwaren.
— «vroordelen in de kosten».
Als verouderde en dus niet meer aan te raden rechtstaalvorm bestaat «verwijzen *in*»; meer moderne schrijvers zullen liever het woord «veroordeelen» gebruiken, doch dan moeten zij erop letten dat het voorzetsel hier «tot» is.
Als we met dat alles rekening houden, krijgen we als vereenvoudigde tekst: «Overwegende, wat de grond betreft, dat de oorspronkelijke eis van appellanten strekt tot de veroordeling van geïntimeerde tot de betaling van...»
21. «de ervan *gevatte* magistraat...»
— Dit is eigenlijk in het Nederlands «de magistraat bij wie de zaak aanhangig is». Zoals het hier oorspronkelijk staat is het de letterlijke — en foutive — weergave van het Franse «*saisir de*».
22. «... en de nietmedegedeelde stukken uit de debatten mogen geweerd worden...»
— Men kan wel een *bericht*, een *gedachte*, een *oordeel*, een *nieuws* enz. *mededelen*; men kan echter geen stukken, akten of andere voorwerpen mededelen — evenmin als men een *gedachte* zou kunnen *overhandigen*.
De vertaling van Frans «*communiquer*», in verband met brieven, stukken, enz., is in het Nederlands *overleggen*, neerleggen, eventueel *overhandigen*.
23. «... dat zij *verzenden* naar het tussenvonnis...»
— «*verzenden*» doet men met brieven of pakjes; als men de aandacht wil vestigen op iets, in plaats van iets anders of in verband ermee, dan zegt men «verwijzen».
24. «... zegt voor recht, dat de exploten... *hoeven* aangezien te worden als een aanmaning...»
— «*hoeven*» komt alleen voor in verband met een negatie of negatieve uitdrukking. Anders is het «moeten» of «dienen te».
25. «... dat de geïntimeerde zich zodanig bewust was van de *gemeenzaamheid* van grond en muur...»
— «*gemeenzaamheid*»: dit woord voert ons terug

naar het rijk der sprookjes waarin aarden en ijzeren potten en andere voorwerpen spreken. In deze tekst zijn het «grond en muur» die op gemeenzame wijze (d.i. vertrouwelijk, als gelijken) omgaan met elkaar en waarschijnlijk met de eigenaar. Wij stellen ons voor dat deze laatste aangename avondjes doorbrengt in «gezelligen kout» met zijn «grond en muur».

Dat deze «grond en muur» *gemeen* of *gemeenschappelijk* zijn, kan dan ook wel de oorzaak zijn van jaloersheid tussen de twee eigenaars, waarvan dan dit proces over de «*gemeenschappelijkheid*» van deze wondere bezittingen het gevolg is.

J. LELIARD.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : jrg. 1959 - nr. 4 :

Wetgeving.

Tijdschrift van de Vrederechters : jrg. 1959 - nr. 4 :

Mougenot R., Veroordeelt de Vrederechter tot dwangarbeid? Het probleem van landloperij en bedelarij.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1959 - nr. 21 :

C. W. Van der Pot, Het ontwerp-Provinciewet. — R. P. Kokosky, De krankzinnigenwet in de openbaarheid. — C. W. Van der Pot, Vereniging voor administratief recht.

Advocatenblad : jrg. 1959 - nr. 5 :

J. R. Voûte, I.B.F. — J. R. Voûte, International Bar Association. — H. J. M. Gerlings, De positie van de leden van het college van afgevaardigden in hun arrondissement. — A. J. Van Vessem, Een Belgische stem over het wetsontwerp betreffende de zaakwaarnemers. — F. F. Hooft Graafland, Vereniging voor agrarisch recht. — D. J. Veegens, Een bepaling tegen querulanten. — W. L. Haardt, Hockeyers der Nederlandse balie te Londen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : jrg. 1959 - nr. 4585 :

P. W. van der Ploeg, De positie van de vrouw in het regime van de uitsluiting van elke gemeenschap van goederen (I). — W. H. Gallas, Overdracht van rechten door Nederlanders in Indonesië. — Boekbespreking door I. van Creveld. — Fair Play in het burgerlijk geding, oratie van Mr. W. L. Haardt.

Journal des Tribunaux : jrg. 1959 - nr. 4236 :

G. Janssen, Plaidoyer pour une magistrature économique.
nr. 4237 :

M. La Haye et J. Vankerckhove, Le louage de choses.

Revue administrative : jrg. 1959 - nr. 68 :

P. Sudreau et H. Bourdeau de Fontenay, L'administration et les problèmes d'aménagement des grandes agglomérations. — P. Carcelle et G. Mas, Les pouvoirs du parlement en matière financière. — J. Lhuillier, Les idées politiques d'Emile de Girardin.

Répertoire fiscal : jrg. 1959 - nr. 1-2-3 :

J. Lorphèvre, De la base de perception du droit d'enregistrement sur les actes de prorogation des sociétés belges.

Recueil Daloz : jrg. 1959 - nr. 19 :

G. Levasseur, Une révolution en droit pénal: Le nouveau régime des contraventions.